สรุปการประชุม

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนงานจัดการปัญหาการพนัน ภายในและรอบสถานศึกษา

สรุปการประชุม

การประชุมเชิงปฏิบัติการ
เพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนงานจัดการปัญหา
การพนันภายในและรอบสถานศึกษา

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

สนับสนุนโดย

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน (ICGP)

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สารบัญ

สรุปการประชุมฯ วันที่ 15 มิถุนายน 2559 (09.30 – 12.00 น.).....4

สรุปการประชุมฯ วันที่ 15 มิถุนายน 2559 (13.00 – 17.00 น.).....19

สรุปการประชุมฯ วันที่ 16 มิถุนายน 2559 (09.30 – 12.00 น.).....31

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

รายงานการประชุม

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำข้อเสนอนโยบายและแผนงานจัดการปัญหาการพนันภายในและรอบสถานศึกษา

วันที่ 15-16 มิถุนายน 2559

ณ ห้องประชุมกรุงเทพ ชั้น 2 โรงแรมเอบิน่าเฮาส์

<u>วันที่ 15 มิถุนายน 2559 (09.30-12.00 น.)</u>

<u>นายแพทย์ศุภมิตร ชุณห์สุทธิวัฒน์ เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ กล่าวต้อนรับและเกริ่นถึงความเป็นมาของโครงการ</u>

กล่าวต้อนรับและขอบคุณอาจารย์และผู้แทนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐ เอกชน NGO หรือภาคประชารัฐ ที่จะใช้เวลา 2 วันเพื่อมาประชุมร่วมกัน โครงการนี้เป็นเสมือนเวทีของการทำกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อพัฒนารูปแบบและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อที่จะนำไปใช้ป้องกันปัญหาเยาวชนในสถานศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการพนัน ผลจากการดำเนินงานมา 1 ปี โดยสถานศึกษาในส่วนอุดมศึกษา 9 แห่งจะถูกนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งในส่วนรูปแบบ ประสบการณ์ และบทเรียน เพื่อสังเคราะห์จัดทำเป็นนำแนวทางดำเนินการขยายวงต่อ โดยมีมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) เป็นผู้ประสาน

ความเป็นมา เริ่มจากเริ่มจากท่านนายกรัฐมนตรีท่านหนึ่งให้ความสนใจปัญหาสังคม จึงมีการตั้งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีการตราเป็นกฎหมาย โดยมีความประสงค์ดึงเอาเงินส่วนหนึ่งจากการขายสุรา เพื่อนำมาเป็นประโยชน์กับสังคม มีงบประมาณให้บริหาร ต่อมาท่านนายกรัฐมนตรีมองว่า การพนันจะเป็นปัญหามากขึ้น ถ้าไม่มีการจัดการที่ดี อยากนำเงินส่วนหนึ่งของ สสส. มาพัฒนารูปแบบ วิธีการ ในการป้องเยาวชนที่ได้รับผลกระทบจากการพนัน ทางสสส.ติดต่อมาทางมูลนิธิฯ เพื่อให้ช่วยรับทำเรื่องนี้

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) มีบทบาทเป็น NGO ทางสาธารณสุขและสังคม มีความถนัดงานด้านการจัดการความรู้ในรูปแบบจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่ได้ให้บริการหรือรณรงค์ มีแนวทางการทำงานคือ การทดสอบความรู้ หารูปแบบที่เหมาะสมเพื่อนำสู่การปฏิบัติ โดยผ่านการทดสอบในรูปของโครงการทดลอง โครงการนำร่อง เป็นการสร้างและตรวจสอบความรู้ว่าจะเป็นจริงได้หรือไม่ แล้วนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกัน และดึงเอาแนวคิดที่ได้จากการปฏิบัติจริงทำเป็นข้อเสนอทางนโยบาย งานส่วนใหญ่คืองานด้านสุขภาพ

ส่วนโครงการเกี่ยวกับการพนัน ทางมูลนิธิฯ มองว่า การพนันมีผลกระทบทางสุขภาพ ถ้าเราตีความหมายสุขภาพในความหมายกว้าง สุขภาพไม่ใช่แค่สุขภาพทางกาย แต่รวมถึงสุขภาพทางจิตใจ สุขภาพทางสติปัญญา และส่งผลกระทบต่อสังคม

ยกตัวอย่างมุมมองหลายแง่มุมของการพนันผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ

การพนันมีหลายแง่มุม หลายมิติ ไม่ใช่เรื่องง่ายจากตัวอย่างของนานาประเทศทำให้พอจะมองเห็นว่า แต่ละประเทศจัดการเรื่องการพนันต่างกัน ในส่วนของประเทศไทยเอง แต่ละรัฐบาลก็มีมุมมองแนวคิดต่อการพนัน ต่อการตั้งคาสิโนแตกต่างกัน มองทั้งผลดี ผลเสีย หรือเวทีเสวนาเรื่องการพนันในประเทศไทยก็มีหลายเวที บางเวที มีการเชิญผู้มีความรู้ทางศาสนา หรือพระสงฆ์มาร่วมด้วย ตัวอย่างมุมมองการพนันของประเทศต่างๆ เช่น

- ฟิลิปปินส์: ปัจจุบันตรงจุดศูนย์กลางของเมืองมะนิลามีความสะอาด สิ่งแวดล้อมดีขึ้น และมีตึกใหญ่มากเป็นคาสิโนอยู่กลางเมือง ทำให้ต้องมองย้อนกลับมามองเรื่องกฎหมาย และในแง่ที่ว่า รัฐบาลที่ยอมให้มีคาสิโนกลางเมือง เขามีความคิดอย่างไร ประโยชน์ที่ได้รับ ความท้าทายในการควบคุมจัดการเป็นอย่างไร เพราะเป็นดาบสองคม
- สิงคโปร์: ได้นั่งรถแท็กซี่ 2 คัน ขาไปและขากลับ คนขับแท็กซี่2 คนมีทัศนคติต่อคาสิโนต่างกัน คนหนึ่งพูดด้วยความภาคภูมิใจถึงความใหญ่โต สวยงามเป็นแหล่งนำรายได้เข้าประเทศ อีกคนมองผลร้าย กลัวลูกที่เป็นวัยรุ่นจะเข้าไปใช้
- มาดากัสการ์: เกาะชายฝั่งในทวีปแอฟริกา มีคาสิโนอยู่ในโรงแรมที่พัก

ประเทศไทยเองก็เคยมีข่าวเรื่องจะสร้างคาสิโนมาตลอด เป็นตัวอย่างทดสอบว่าสังคมเรามองการพนันอย่างไร

ความท้าทายใหม่ของปัญหาการพนันในเมืองไทยและเป้าหมายของโครงการ

โครงการนี้ให้ความสนใจที่กลุ่มเยาวชน เพราะช่วงวัยนี้ เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นจุดเชื่อมระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เราจะทำหน้าที่เป็นเครือข่ายผู้ห่วงใยสังคม มีความประสงค์ให้สังคมพัฒนาไปในด้านที่ได้ประโยชน์ อะไรที่เป็นส่วนก้ำกึ่ง จะต้องหาวิธีจัดการให้อยู่ในทางสายพอดี และพัฒนารูปแบบไปเรื่อยๆ

ปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมและปัจจัยอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สื่อต่างๆ โดยเฉพาะ IT เข้าถึงทุกคนในทุกอิริยาบถ เข้าถึงห้องนอน เป็นโอกาสที่การพนันจะเข้าสู่เด็กในรูปแบบที่แยบยลมากขึ้น ยากที่ผู้ใหญ่จะตามทัน รวมถึงการค้า การโฆษณาที่นำการพนันไปส่งเสริมการขายด้วย เป็นความท้าทายในการหาวิธีการรับมือป้องกัน

โดยโครงการที่ผ่านมามีฝ่ายสนับสนุนจากหลายองค์กร โดยมีมูลนิธิฯ เป็นฝ่ายประสานเพื่อให้กระบวนการจัดความรู้ที่จะเดินหน้าพัฒนาต่อ โดยมีส่วนของมหาวิทยาลัยเป็นกำลังสำคัญ และส่งต่อให้หน่วยงานราชการที่มีอำนาจหน้าที่นำแนวคิดหรือรูปแบบไปขยายต่อ โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือข้อเสนอเชิงนโยบายได้รับการยอมรับเป็นนโยบายระดับสูง เกิดเป็นกฎหมายข้อระเบียบปฏิบัติ เป็นกองทุน เป็นหน่วยงานที่ช่วยดูแลหรือส่งเสริมก็จะเป็นอานิสงส์ของผู้ที่ทำงาน ขอขอบคุณทุกท่านครับ

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

<u>นายพงศ์ธร จันทรัศมี ผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมกล่าวแนะนำตัว และกล่าวถึงการพนันในปัจจุบัน</u>

การพนันเป็นปัญหาอบายมุขที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานาน เป็นปัญหาที่ขาดการจัดการ ไม่เหมือนยาเสพติด เหล้า บุหรี่ และมีหลากรูปแบบมากกว่า และท้าทายกว่า เพราะการพนันแต่ละรูปแบบ มีวิธีการจัดการที่ต่างกัน ปัญหาคาสิโน พนันฟุตบอล เป็นสิ่งที่อยู่กับสถานศึกษามานาน บางครั้งมีการป้องกัน ป้องปรามในการแข่งขันใหญ่ๆ แต่ก็จัดการไม่ได้ ปัจจุบัน ปัญหามีความน่ากลัวมากยิ่งขึ้น คือการพนันออนไลน์ ซึ่งยากที่จะป้องกัน จากข้อมูลต้องใช้เวลา 1-2 วันในการทำเรื่องยื่นต่อศาลเพื่อขอปิด แต่เจ้ามือใช้เวลาเพียง 5 นาทีในการเปิดเว็บไซต์ใหม่การพนันออนไลน์ยังสามารถเข้าถึงมหาวิทยาลัย และบ้านได้ง่าย ยากที่ครูอาจารย์ พ่อแม่ผู้ปกครองจะรับรู้ เป็นการพนันที่ข้ามขอบเขตของกฎหมาย จากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมา จึงเรียนเชิญทุกท่านมาร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เช่น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่มีมาตรการจัดสภาพแวดล้อมทั่วมหาวิทยาลัย ทั้งผู้บริหาร ตำรวจเดินตรวจ ขอความร่วมมือกับสถานประกอบการต่างๆ หรือทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่มีมาตรการเฝ้าระวังการพนัน รวมถึงสถาบันการศึกษาต่างๆ

งานศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการพนันกับนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย

พบตัวเลขว่า นักศึกษากว่า 5 แสนคนเสพติดการพนัน ความน่ากลัวอยู่ที่เราไม่รู้ว่าเด็กคนไหนติดบ้าง จะรู้อีกทีเมื่อเกิดปัญหาแล้ว เช่น นักศึกษาไม่มีเงินจ่ายค่าเทอม เอาเงินกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ไปเล่นการพนัน หรือถึงขั้นก่ออาชญากรรม การประชุมครั้งนี้จึงอยากให้มาช่วยกันหาเครื่องมือในการติดตาม และคัดกรองเด็กกลุ่มเสี่ยง รวมถึงวิธีการป้องกัน จากงานวิจัยทางการแพทย์พบว่า การพนันไม่ใช่การเล่นแล้ว แต่มีผลเช่นเดียวกับการติดยาเสพติด คนที่ติดการพนันจะมีพฤติกรรมเสพติด ถ้าไม่ได้เล่น จะส่งผลต่อพฤติกรรมต่างๆในประเด็นนี้ทางโครงการได้นำไปรณรงค์ในระดับมหาวิทยาลัยและได้รับความสนใจ นอกจากนี้ยิ่งถ้าได้เล่นการพนันตั้งแต่เด็ก โอกาสที่จะติดการพนันและอบายมุขอื่นๆ จะสูงกว่าเด็กที่ไม่ได้เล่นการพนัน

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

ความตื่นตัวของภาคส่วนต่างๆ เกี่ยวกับการป้องกันปัญหาพนันบอลในปีนี้

ในช่วงนี้มีหน่วยงานต่างๆ ออกมาตรฐานดูแลเรื่องการพนันบอล เช่น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 22,กรมสุขภาพจิตร่วมกับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ร่วมเปิดสายด่วนสุขภาพจิตเลิกพนัน 1323,สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ.)ส่งหนังสือเวียนป้องปรามและปรามพนัน รวมถึงสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในภาพรวมปีนี้ตื่นตัวกันมาก

การดำเนินงานของมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) ในปีที่ผ่านมา และสถานการณ์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในเครือข่าย

มูลนิธิฯ ได้สร้างเครือข่ายมหาวิทยาลัยไทยหยุดพนัน ได้ไปร่วมเรียนรู้กับแต่ละมหาวิทยาลัยถึงการมองปัญหาการพนันและร่วมแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาของทั้ง11 มหาวิทยาลัยว่ามองปัญหาการพนันอยู่ตรงระดับใด อยู่ตรงวิธีการ

จัดการ อยู่ในส่วนของนโยบาย หรือเป็นปัญหาที่สำคัญ เมื่อลงไปสอบถาม ทุกพื้นที่รู้พื้นที่เสี่ยง แต่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะเมื่ออยู่นอกเขตของมหาวิทยาลัย

จากเครื่องมือในการคัดกรองเด็กที่มีปัญหาติดการพนันพบว่า การพนันมีความสัมพันธ์กับเรื่องครอบครัว บางพื้นที่มีบ้านเช่าเปิดเป็นบ่อน บางพื้นที่มีการเก็บบัตรกยศ.ไว้ เมื่อเงินเข้า เจ้ามือจะหักเงินไว้ทุกเดือน มีเรื่องของร้านน้ำชาที่เป็นสถานที่เล่นการพนัน บางที่นักกีฬาขโมยคอมพิวเตอร์ตามหอพักเพื่อนเมื่อมองในมุมบวก ทุกมหาวิทยาลัยมีกลไกในการดูแลนักศึกษา เช่น ศูนย์ให้คำปรึกษา บ้านวัยใส ศูนย์ปัญหาวัยรุ่น ซึ่งส่วนใหญ่ดูแลเรื่องปัญหายาเสพติด ท้องไม่พร้อม แต่ปัญหาการพนันกลับยังไม่ได้ถูกใส่เข้าไป บางมหาวิทยาลัยมีกลไกอาจารย์ที่ปรึกษาไว้คอยดูแล แต่ก็ยังไม่มีเครื่องมือประเมินเด็กกลุ่มเสี่ยง บางมหาวิทยาลัยทำงานกับคณะกรรมการอบายมุขจังหวัด กระทรวงมหาดไทย แต่ไม่ได้ไม่เต็มที่เท่าเรื่องยาเสพติด หรือทางมหาวิทยาลัยบูรพา มีศูนย์ป้องกันอาชญากรรมที่ทำงานร่วมกับตำรวจ

เมื่อขอความคิดเห็นถึงแนวทางการป้องปัญหาการพนันจากนักศึกษา มีนักศึกษากลุ่มหนึ่งให้ข้อคิดเห็นที่ชัดเจน แต่เมื่อถามว่า จะเชิญชวนคนมาเล่นการพนันพบว่า ได้ความคิดเห็นที่หลากหลายมีทั้งกลยุทธ์และวิธีการมากมาย ซึ่งเด็กรับรู้ข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ เช่น ถ้าเข้าบ่อนนี้จะได้คู่มือการเตรียมสอบ ถ้าไม่มีการจัดการในเรื่องนี้ จะทำให้เด็กรู้สึกว่าการพนันเป็นเรื่องปกติ

จากการศึกษายังพบอีกว่า เด็กมองการพนันไม่ใช่เรื่องการเสี่ยงโชค แต่ต้องใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ผู้เล่น เกมการแข่งขันที่ผ่านมา เพื่อคาดการณ์ ข้อมูลจากกรุงเทพโพลล์พบว่า คนส่วนใหญ่เริ่มมีความรู้สึกอยากให้การพนันบอลเป็นสิ่งที่ถูกฎหมาย

แนวทางป้องกัน

1. บรรจุแนวทางทางป้องกันให้อยู่ตรงส่วนใดในเชิงนโยบายของมหาวิทยาลัย ควรจะเป็นเกณฑ์ประเมินคุณภาพการศึกษาหรือเกณฑ์การมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยต่อสังคมหรือไม่
2. ออกมาตรการป้องกันภัยพนันในมหาวิทยาลัย
3. ทำงานร่วมกับฝ่ายปกครองในพื้นที่ เมื่อออกนอกมหาวิทยาลัยจะเป็นหน้าที่ของฝ่ายปกครอง จะมีหน่วยงานใดเข้ามาเกี่ยวข้อง ตำรวจ
4. ให้ความสำคัญปัญหาภัยพนันเท่ากับปัญหายาเสพติด และอบายมุขอื่นๆ
5. สนับสนุนการจัดการความรู้ เพื่อป้องกันปัญหาภัยพนันในมหาวิทยาลัย
6. สร้างเครือข่ายป้องกันภัยพนัน คล้ายๆ กับเครือข่ายป้องกันยาเสพติดที่หลายมหาวิทยาลัยทำอยู่

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

แนวทางขยายผลกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีหนังสือเวียนถึงมหาวิทยาลัยต่างๆ

1. เฝ้าระวังสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยมีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นผู้รับผิดชอบดูแลตามคำสั่งหัวหน้าคสช.ที่ 22 เรื่องสถานประกอบการรอบมหาวิทยาลัย

2. กิจกรรมสร้างสรรค์กับเครือข่ายเด็กและเยาวชน นักศึกษามหาวิทยาลัยไม่ได้เล่นการพนันเดี่ยวๆ ยังมีโรงเรียนใกล้เคียงเป็นฐานลูกค้าด้วย กิจกรรมต่างๆ จะเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้ของนักศึกษาให้ไปสื่อสารกับน้องๆ โรงเรียนต่างๆ หรือสภาเด็กและเยาวชน

3. กิจกรรมรณรงค์หยุดพนัน

4. ศูนย์ให้คำปรึกษานักศึกษา เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและสายด่วนสุขภาพจิต ทั้งเรื่องการส่งต่อเด็กและพัฒนาฝ่ายกิจกรรมนักศึกษาไปอบรมเครื่องมือ และวิธีการในการให้คำปรึกษา

และจากข้อเสนอจากทุกมหาวิทยาลัยที่ได้ไปลงพื้นที่ มีการพูดถึงการพนันออนไลน์ ที่ทางสกอ. ให้มีระบบคัดกรองและปิดกั้นเว็บไซต์การพนันในมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งหาแนวทางทำงานร่วมกับกระทรวง ICT

วัตถุประสงค์การประชุม

- สรุปบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการมหาวิทยาลัยไทยหยุดพนัน เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกัน
- ระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาข้อเสนอนโยบายการป้องกันเยาวชนในสถาบันการศึกษาจากการพนัน โดยอาจประยุกต์เครื่องมือ หรือวิธีการที่ใช้แก้ปัญหาอบายมุขอื่นๆ เช่น ยาเสพติด ร้านเหล้า
    - การพนันเหมือนอยู่ 2 อย่างทั้งเหล้าและยาเสพติด เพราะการพนันมีทั้งถูกกฎหมาย เช่น สลากกินแบ่งรัฐบาล การพนันพื้นบ้านที่ขออนุญาต หรือหวยชาเชียว การส่งเสริมการขายด้วยการเสี่ยงโชค ซึ่งเป็นการกระตุ้นเด็กให้มีพฤติกรรมเสี่ยงโชคกว่าการพนันอื่นๆ และถูกกฎหมายด้วย
- เพื่อวางแผนการพัฒนาความร่วมมือดำเนินงานจัดการปัญหาพนันภายในและรอบสถานศึกษา เพื่อป้องกัน ป้องปรามและเยียวยานักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการพนันทั้งในและนอกสถานศึกษา

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

<u>แลกเปลี่ยนสถานการณ์ปัญหาการพนันในมหาวิทยาลัย</u>

<u>ผศ.ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี</u>

พื้นที่ปัตตานี มี 2 บริบท คือ 1. เป็นพื้นที่ที่เคร่งศาสนา และ 2. เป็นพื้นที่ความมั่นคง ศาสนา และวัฒนธรรม ประชาชน 80% เป็นมุสลิม ด้วยมุมมองตามหลักศาสนาอิสลาม การพนันเป็น “ฮารอม” เป็นสิ่งไม่ควรปฏิบัติและแตะต้อง แต่ในพื้นที่จริง

การพนันอยู่ในร้านน้ำชา ร้านกาแฟ มีโพยบอกอัตราต่อรอง มีบารากุ มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซีย (ประเทศมาเลเซียให้เอกชนเป็นผู้ดูแล lotto รวมถึงหวยต่างๆ) มีการโทรศัพท์ข้ามแดนไทย-มาเลเซียเพื่อเล่นหวย ซึ่งมีนักศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องเยอะ ขณะนี้ยังโชคดีที่การแข่งขันฟุตบอลโคปาอเมริกา และยุโรปจัดอยู่ในช่วงเดียวกับการถือศีลอด

สถานการณ์จากผลการศึกษาในพื้นที่

- **ประสบการณ์การเล่นการพนัน:** 30% เคยยุ่งเกี่ยวกับการพนันโดยรอบมหาวิทยาลัยมีสนามฟุตบอล มีเรื่องการพนันต่อรองในการแข่งกัน เป็นแหล่งนำไปสู่การเล่นการพนัน ภาพรวม นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยเล่น
- **สาเหตุของการเล่นการพนัน:**ส่วนใหญ่เล่นการพนันเพื่อคลาดเครียด สนุกสนาน ตามเพื่อน
- **สิ่งที่นำเข้าสู่การพนัน (เรียงจากมากที่สุด-น้อยสุด):**43%- ไพ่ เล่นเพื่อความสนุก (โดยเฉพาะนักศึกษาหญิง), 40%- พนันบอล มวย (โดยเฉพาะไทยพุทธ),ชาวมุสลิมชอบวัวชน นกเขา (สนามแข่งนกเขามีเงินหมุนเวียนถึง100 ล้าน),และการพนันออนไลน์
- **จำนวนเงินที่เล่น:** ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 100 บาท มีประมาณ 1%- เล่น 1,000-5,000 บาท (มีเรื่องการนำเงินกยศ. มาใช้ แต่เนื่องจากการให้เงินกยศ. มีเงื่อนไข หลักเกณฑ์เยอะ ทำให้ป้องกันปัญหาไปได้มาก)
- **สถานที่เล่นการพนัน:**35%- ที่หอพักในมหาวิทยาลัย (จากผลการลงทำวิจัยนี้ทำให้เกิดการจัดระเบียบหอพักโดยคำสั่งของผู้บริหาร ,26%- ที่บ้าน และตามบ้านเพื่อน
- **ทัศนคติของนักศึกษาต่อการพนัน:** นักศึกษารู้ว่า การพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาสังคม การติดพนันมีโอกาสเสี่ยงต่อการทำสิ่งผิดกฎหมาย ผิดหลักศาสนาร้ายแรง
- **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเล่น:**
    - ความสัมพันธ์กับบุคคลสำคัญ โอกาสในด้านการงาน การเรียน อาชีพ เสียไปเพราะการพนัน
    - โกหกครอบครัว แพทย์ผู้รักษา เพื่อปกปิดการเล่นการพนันของตนเอง บางกรณี ผู้ปกครองมาหาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อสอบถามถึงค่าเรียนที่แพงเกินจริง เพราะนักศึกษาโกหกนำเงินไปเล่นการพนัน
- **มุมมองต่อการพนัน:** การพนันเป็นสิ่งที่ไม่ดี คิดว่าการพนันมีมากไปในสถานศึกษา เป็นการใช้เวลาโดยไร้สาระ ถ้าไม่มีการพนัน ประเทศจะเจริญยิ่งขึ้น
- **ประโยชน์ของกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้:**
    - **เห็นด้วย** เพราะมีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้(มหาวิทยาลัยพยายามเป็นตัวกลางเชื่อมสถาบันการศึกษาอื่นๆ ทั้งวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเทคโนโลยี อาชีวศึกษา เป็นตัวนำในการขับเคลื่อนในการต่อต้านการพนันและเป็นศูนย์กลางประสานมหาวิทยาลัยต่างๆ)
    - **ไม่เห็นด้วย** เพราะเงินที่เล่นการพนันเป็นเงินส่วนตัว ไม่อยากเข้าร่วม เจอคนเล่นอยู่ในมหาวิทยาลัย และอาจจะทำในสิ่งที่เสื่อมเสียสถาบัน

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

- **ประเด็นที่พบเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย:**
    - ควรจะการปราบปรามการลักลอบเล่นพนัน เพื่อสร้างความชัดแจนและแสดงถึงความมุ่งมั่น
    - เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเอาจริงเอาจัง ในพื้นที่มีบ่อนอยู่ห่างจากป้อมตรวจสอบ 50 เมตร และตัวหลักที่เล่นการพนันคือตำรวจ รวมถึง เมื่อเงินหมด ตำรวจจะไปเอาเงินจากการเก็บค่าปรับไม่ใส่หมวกกันน็อคของแรงงานต่างด้าวไปเล่นการพนันต่อ
    - การปราบปรามต้องเด็ดขาด แก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
    - ให้เชื่อมโยงประเด็นการทำงานปัญหาสังคมอื่นๆ ทั้งการค้ามนุษย์ ยาเสพติด แรงงานข้ามชาติ และการพนัน

<u>ข้อเสนอจากผู้เข้าร่วม</u>

นายพงศ์ธร จันทรัศมี ผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

มีประเด็นที่น่าสนใจ คือนักศึกษารู้ว่าการพนันเป็นสิ่งไม่ดี เป็นสิ่งผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม แต่ยังมีสิ่งยั่วยวนต่างๆ ให้ไปเล่น โดยจากการที่ได้พูดคุยกับนักจิตแพทย์ นักศึกษาควรได้เรียนรู้ทักษะชีวิต ในการดูแลตัวเอง ในการจัดการเรื่องการเงิน จะใช้วิธีการแบบเด็กมัธยมฯ ที่บอกว่าสิ่งนี้ดี ไม่ดีไม่ได้แล้ว ส่วนเรื่องตำรวจ เคยไปคุยกับคณะกรรมการกฤษฎีกา มีข้อเสนอให้แก้ที่ตัวกฎหมายให้มีเงินค่านำจับที่สูง เพื่อจูงใจให้ตำรวจมารับเงินส่วนนี้ แทนการรับเงินจากบ่อน

ผศ.ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า มหาวิทยาลัยสงขลา วิทยาเขตปัตตานี

ควรนำเรื่องศาสนาจริยธรรมมาเป็นตัวขับเคลื่อนและจัดการ โดยอาศัยร่วมมือกันระหว่างพุทธกับอิสลาม ซึ่งเคยปรึกษาท่านปลัดกระทรวงยุติธรรมที่ทำเรื่องกฎหมายอิสลาม ใช้เป็นตัวขับเคลื่อน

พ.ต.อ.วิรุตม์ศิริสวัสดิบุตร อดีตที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการระบบตำรวจ สปช.

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

จากที่ฟังสถานการณ์ของปัตตานี ถือว่าน่าเป็นห่วง เพราะถ้าชุมชนอิสลามมีปัญหา ที่อื่นที่ไม่ใช่ชุมชนอิสลาม น่าจะมีปัญหาเยอะมากกว่าจากข้อสังเกต งานวิจัยทำในมหาวิทยาลัย อนุมานได้ว่า ปัญหาข้างนอกจะเยอะขนาดไหน ถือว่ารุนแรงมาก

แนวทางการแก้ปัญหาการพนัน สิ่งที่แรกต้องเริ่มจากความไม่งง ว่าการพนันดีหรือไม่ดี ในทางกฎหมาย รัฐอนุญาตให้เล่นการพนันได้อยู่แล้วคือ ประเภท ข ไก่ มวย วัว ม้า แต่ผีพนันซึ่งไม่ใช่ชาวบ้าน แต่เป็นตำรวจและนายบ่อนพนันไม่ชอบการพนันประเภท ขเพราะเล่นได้ทีละน้อยๆ ต่างจากการพนันประเภท ก ที่อนุญาต คือสลากกินแบ่งรัฐบาล การพนันประเภท ก ได้เสียในเวลาอันรวดเร็ว เช่น คาสิโน ซึ่งคือบ่อนการพนันที่รวมหลายประเภท ตั้งขึ้นเพื่อดูดเงินจากคนนอกสังคม ตัวอย่างเช่น คาสิโนในประเทศสิงคโปร์ คนสิงคโปร์ ถ้าจะเข้าคาสิโนต้องเสียเงิน3,000 บาท แต่คนต่างชาติเข้าฟรี โดยหลักคณิตศาสตร์การพนันแล้วเจ้ามือได้เสมอ คนเล่นเป็นเหยื่อ

วิธีแก้ปัญหาการพนันคือ ตำรวจต้องไม่รับเงิน เพราะบ่อนการพนันทุกที่จ่ายเงินตำรวจ

<u>อ.พงศธร แก้วมณี มหาวิทยาลัยบูรพา</u>

ในวิชาเรียนเคยตั้งกลุ่มdebate แลกเปลี่ยนกันในหัวข้อประเทศไทยควรมีคาสิโนหรือไม่ ก็จะมีทั้ง 2 แนวคิด เสรีนิยมและอนุรักษ์นิยม กลุ่มเสรีนิยม เห็นด้วยว่าควรมี เพื่อดูดเงินจากชาวต่างชาติ แต่กลุ่มอนุรักษ์นิยมมองว่า ถ้าชาวต่างชาติหมดตัว ก็จะมาก่ออาชญากรรม ส่งผลกระทบต่อประเทศอีกต่อหนึ่ง

สถานการณ์จากผลการศึกษาในพื้นที่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติและพฤติกรรมการเล่นการพนันของนิสิตปริญญาตรี โดยเก็บข้อมูลจากนิสิตสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- **ประสบการณ์การเล่นการพนัน:**62%- เคยเล่นการพนัน,20%- เล่นบ่อยครั้ง เล่นเป็นประจำ ซึ่งถ้านับเฉพาะนิสิตปริญญาตรี คือประมาณ 8,000 คน
- **ประเภทการพนันที่เล่น :** ผู้หญิงนิยมเล่นไพ่มากกว่า ส่วนผู้ชายจะเล่นการพนันที่ท้าทายมากยิ่งขึ้น
- **พบเห็นเหตุการณ์การเล่นการพนันที่ใด:**35%- ที่หอกพัก,26%- บ้านพัก, และ16-17%ในสถานศึกษา
- **ผู้ปกครองของนิสิตเล่นการพนันหรือไม่:**24%- เล่นการพนันและ58%- ไม่เล่นการพนัน
- **บริบทของนิสิตมหาวิทยาลัย:** เพื่อนมีความสำคัญ มีเพื่อนเล่นการพนัน มีการนัดกันเพื่อเล่นการพนัน (จุดเริ่มต้นที่ตัวเอง) และ ออนไลน์ (เข้าถึงง่าย มีโฆษณาแฝงเว็บไซต์การพนัน)
- **นิสิตมีความเข้าใจหรือไม่ว่า การพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมาย:** 85% รู้ว่าการพนันเป็นสิ่งผิดกฎหมายแต่มีเพียง 65% รู้ถึงบทลงโทษ (ตัวเลขลดลงถึง 20%)
- **การทำงานของเจ้าหน้าที่:** ส่วนใหญ่ขึ้นกับสถานการณ์ เมื่อลงพื้นที่หาข้อมูลเพิ่มเติมพบตัวอย่างที่น่าสนใจกรณีหนึ่ง คือ นิสิตเล่นไพ่ ตำรวจมาขอคนละ 500 บาท (เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียประวัติ) นิสิตที่โดนจับเมื่อจ่ายเงินแล้ว ก็เล่นต่อในครั้งต่อๆ ไป ไม่เลิก เพราะผู้บังคับใช้กฎหมายไม่เอาจริง และมีแสวงหารายได้ส่วนตัว
- **ควรมีการแก้ไขกฎหมายการพนันหรือไม่:** นิสิตตอบไม่แน่ใจ แต่เห็นด้วยที่ควรมีกฎหมายการพนันเฉพาะนิสิต ประมาณ 70% เมื่อสอบถามเพิ่มเติม อยากให้มีมาตรการมากขึ้น เช่น ถ้ามีประวัติถูกจับกุมจากการเล่นการพนัน ควรงดการจ่ายเงิน กยศ. รายเดือน
- **นิสิตที่เล่นการพนันพักอาศัยรูปแบบใด:** ส่วนใหญ่พักอยู่กับผู้ปกครอง และคนที่พักอยู่ภายนอกมหาวิทยาลัยเล่นการพนันมากกว่าคนที่ไม่เคยเล่นการพนัน 1 เท่า แต่ถ้าเทียบกับนิสิตที่พักในหอพักในมหาวิทยาลัยพบว่า เล่นการพนันน้อยกว่าทั้ง 2 กลุ่มครึ่งหนึ่ง แปลความได้ว่า การเล่นการพนันส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดขึ้นในรั้วมหาวิทยาลัย
- **ความสำคัญของผู้ปกครอง และเพื่อน** :นิสิตที่ผู้ปกครองไม่เล่นการพนัน บุตรหลานเล่นการพนันสูงกว่ากลุ่มไม่เล่นการพนันเพียงเล็กน้อย แต่กลุ่มผู้ปกครองที่เล่นการพนัน บุตรหลานของกลุ่มนี้เล่นการพนันสูงกว่ากลุ่มที่ไม่เล่น 6 เท่า ชี้ให้เห็นว่าบริบทครอบครัวมีความสำคัญในกลุ่มเพื่อนให้ผลการศึกษาที่คล้ายกัน บางครอบครัวที่ผู้ปกครองเล่นการพนัน เด็กอาจจะคิดว่าครอบครัวก็ไม่เดือดร้อน เป็นกิจกรรมสนุกสนาน

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

- **มุมมองต่อการพนัน:** คนที่เล่นการพนันส่วนใหญ่ รู้กฎหมายแต่ก็ยังเล่น ปัญหาอาจจะเกิดจากกฎหมายอ่อนเกินไป และการบังคับใช้ไม่จริงจัง

<u>ข้อเสนอจากผู้เข้าร่วม</u>

นายพงศ์ธร จันทรัศมี ผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

ข้อค้นพบที่ได้เหมือนกันคือ นักศึกษารู้ว่าการพนันผิดกฎหมาย ไม่ดี แต่ก็ยังเล่น

<u>อ.จุฑาลักษณ์ แสนโท มหาวิทยาลัยนครพนม</u>

บริบทมหาวิทยาลัยนครพนม เป็นโมเดลใหม่ของกระทรวงศึกษาที่รวมวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งวิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยเกษตร วิทยาลัยเทคโนโลยี ในจังหวัดแล้วปรับเป็นมหาวิทยาลัย โดยมีคณะกระจายอยู่คนละที่ตามมุมต่างๆ ของจังหวัด ถ้ามองในการป้องกันปัญหาการพนัน ถ้าจะทำต้องทำทั้งจังหวัด เมื่อแรกที่โครงการติดต่อมา ได้ตอบปฏิเสธเพราะคิดว่าไม่มีเรื่องพนันบอลในมหาวิทยาลัยและเป็นเรื่องใหม่ในการขับเคลื่อน ปัญหาส่วนใหญ่ที่พบในพื้นที่คือ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด เพราะเป็นพื้นที่ชายแดน นักศึกษาเองเป็นทั้งผู้เสพและผู้ค้า และปัญหาคาราโอเกะ มีเรื่องของสาวลาวน้อย ส่วนเรื่องการพนันถูกมองเป็นเรื่องปกติ

สถานการณ์จากผลการศึกษาในพื้นที่ เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยมีบริบทแตกต่างจากมหาวิทยาลัยทั่วไป จึงเริ่มขับเคลื่อนในระดับคณะก่อน โดยทำในคณะศิลปศาสตร์ เก็บจากข้อมูลจากนักศึกษา 222 คน

- **ประสบการณ์การเล่นการพนัน:** 36% ไม่เคยเล่นการพนัน , 45.90%- เคยเล่น แต่นาน ๆ ครั้ง
- **ประเภทการพนันที่นิยมเล่น :**ไพ่ หวยใต้ดิน (หวยลาว มีทุกวัน นักศึกษาเป็นทั้งเจ้ามือและผู้เล่น) ปั่นแปะ ปั่นเหรียญหัวก้อย
- **จำนวนเงินที่เล่น:** ส่วนใหญ่ระหว่าง 51-500 บาท
- **สถานที่เล่นการพนัน:** หอพัก บ้าน
- **ความต้องการเลิกการพนัน :**90% บอกว่าต้องการเลิก, 7%- ไม่ต้องการเลิก
- **สาเหตุที่อยากเลิกการพนัน:** 97% กลัวผิดกฎหมาย ตำรวจจับ, มีผลต่อสุขภาพ, ครอบครัวอยากให้เลิกและถ้าทางมหาวิทยาลัยมีกิจกรรมให้เลิกเล่นการพนันนักศึกษาส่วนใหญ่ยินดี
- **ทัศนคติต่อการเล่นการพนัน:** การเล่นการพนันทำให้รู้สึกตื่นเต้น ลุ้น สนุกสนาน จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การเล่นการพนันช่วยลดความเครียดจากการเรียน เล่นแล้วไม่เป็นหนี้ และสร้างรายได้ด้วยในการเป็นเจ้ามือหวย ที่น่าสนใจคือ เมื่อนำเรื่องการต้านพนันเข้าสู่การเรียนการสอน ในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัย มีนักศึกษาที่เป็นเจ้ามือหวยใต้ดินทำงานวิจัยเรื่องทัศนคติของการเล่นหวยใต้ดินในหมู่บ้านเป็นการเปลี่ยนเจ้ามือหวยให้เป็นคนทำวิจัย

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

ในภาพรวม มหาวิทยาลัยอยู่ในพื้นที่ชนบท ไม่มีความหนาแน่นของบ่อน แต่กำลังจะมีคาสิโนจากฝั่งประเทศพื้นบ้าน ที่เมืองท่าแขก และจังหวัดนครพนมเองจะถูกกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้การคมนาคมสะดวกขึ้น น่าจะเป็นประเด็นหารือร่วมกัน

ในส่วนกิจกรรม มีการทำในเชิงรณรงค์ และอยากจะขยายจากระดับคณะเป็นระดับมหาวิทยาลัย จึงไปค้นระเบียบเกี่ยวกับการเล่นการพนันพบว่า มีการบรรจุในระเบียบว่า นักศึกษาต้องไม่เล่นหรือเกี่ยวข้องกับการพนัน ซึ่งอาจารย์หรือนักศึกษาไม่ทราบในระเบียบนี้ นอกจากนี้ มีประชุมกับผู้บริหารคณะ มีหมอลำต้านการพนัน ทำในเชิงรณรงค์ สอดแทรกในกิจกรรมระดับมหาวิทยาลัยในงานกีฬา และในระดับจังหวัด ได้ร่วมในภาคีอื่นๆ เกี่ยวกับกิจกรรมยุติความรุนแรง โดยมองว่า การพนันเป็นสาเหตุหนึ่งของความรุนแรง โดยท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดมีความสนใจและให้แนวนโยบายให้ทำวิจัยโดยจังหวัดยินดีเป็นที่ปรึกษา ณ ตอนนี้ มีการวางแผนเรื่องการขยายผล รณรงค์ สร้างมาตรการของมหาวิทยาลัยเชิงนโยบาย มีห้องให้คำปรึกษา ซึ่งต้องปรับนำเรื่องการพนันเข้าไปด้วย มีทีมขับเคลื่อนระดับจังหวัด ทำงานร่วมกับสภาเด็กและเยาวชน ในระดับจังหวัดด้วยบริบทของชายแดน

<u>สรุปบทเรียนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานจัดการปัญหาการพนันในมหาวิทยาลัย</u>

นายแพทย์ศุภมิตร ชุณห์สุทธิวัฒน์เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

กล่าวถึงตัวอย่างการทำงานของมหาวิทยาลัยนครพนม เห็นด้วยกับการสำรวจปัญหา สภาพความเป็นจริงในพื้นที่ และสนใจในข้อค้นพบที่ว่า การพนันถูกมองไม่ใช่ปัญหา เป็นเรื่องเชิงบวก เป็นการนันทนาการ สร้างรายได้ คลายเครียด และสนใจเรื่องนักศึกษาที่เป็นลูกเจ้ามือหวย เป็นคนส่งหวยแต่กลับมาทำวิจัยเกี่ยวกับหวยใต้ดิน ทำให้นึกเทียบเคียงกับกรณีศึกษา การเปลี่ยนโจรสลัดโซมาเลียให้มาประกอบอาชีพจับปลาถูกกฎหมายโดยบริษัทญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง ที่สอนทั้งวิธีจับปลาและหาเรือที่เหมาะสมให้

จากผลการศึกษา ทำให้มองภาพแนวทางในระยะยาวที่จะนำความรู้จากของจริงมารวบรวม ทำให้เกิดเป็นหลักสูตร โดยพัฒนาในรูปแบบหลักสูตร One health ของงานสาธารณสุข

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

พัฒนาหลักสูตร One health

- แนวคิด One health คือการเชื่อมโยงกับชุดความรู้อื่นๆ สุขภาพคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม
- ประยุกต์จากแนวคิดเรื่องงานป้องกันควบคุมโรค งานสาธารณสุข ที่มองว่า 3 ใน 4โรคที่เกิดใหม่มาจากสัตว์ เพราะฉะนั้นเรื่องของสุขภาพดูแค่สุขภาพคนไม่ได้ ต้องดูสุขภาพสัตว์ด้วย ทั้งหมดมาจากสิ่งแวดล้อม
- เรื่องที่เป็นความรู้ที่แท้จริง ถ่ายทอดได้ จะเป็นฐานของการพัฒนาในระยะยาว หลักสูตร One health จะเป็นประโยชน์ถ้านำ 9 มหาวิทยาลัยมาพัฒนาต่อ และเปลี่ยนรูปไปเรื่อยๆเพราะสภาพปัจจัยของการพนันเปลี่ยนตลอดเวลา
- ทำขนานควบคู่ไปกับความรู้เกี่ยวกับการพนัน ซึ่งเชื่อมโยงวัฒนธรรม เศรษฐกิจ เพื่อเป็นฐานการพัฒนาระยะยาว

นายพงศ์ธร จันทรัศมี ผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

จากการนำคนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงมาสอบถาม พบว่า การพนันออนไลน์ทำให้ทัศนคติของการพนันเปลี่ยนไป เกิดความรู้สึกคุ้นชิน มองเป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง มีการทำยอดการให้ส่วนลด เป็นธุรกิจแฟรนไชส์

ดร.วิเชียร ตันศิริคงคล มหาวิทยาลัยบูรพา

สนใจเรื่องบริบทของพื้นที่ที่มีผลต่ออย่างมากต่อปัจจัยที่ทำให้สถานการณ์การพนันแต่ละแห่งต่างกัน จากกรณีศึกษาแบ่งเป็นบริบทภายนอกและบริบทภายใน

บริบทภายนอก

- บริบทของพื้นที่ เห็นได้จากงานของอาจารย์จุฑาลักษณ์ ที่นักศึกษาสามารถข้ามไปเล่นที่ต่างประเทศ หรือที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มีบ่อนพนันบริเวณชายแดน
- ในภาคอีสาน ผู้เฒ่าผู้แก่นิยมเล่นการพนัน ต่างกับภาคใต้ ที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนา หรือมหาวิทยาลัยบูรพา มีความเป็นเมือง (Urbanization) มีอิทธิพลจากเทคโนโลยี สื่อออนไลน์

บริบทภายใน

- การตระหนักรู้ของผู้บริหาร เกี่ยวกับเรื่องการพนัน เรื่องโครงสร้าง บริบทเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เชิงสถาปัตย์ถ้าผู้บริหารข้างบนไม่ตระหนักรู้ ปัญหาก็จะตามมา ก็ดำเนินการต่อลำบากแต่จะรอจากส่วนบนอย่างเดียวก็ไม่ได้ บางครั้งมีกรณีระเบิดจากข้างล่าง ดังกรณีตัวอย่างเช่น
    - ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่ ทำจากระดับล่างมีความตระหนักต่อปัญหาและมีความคิดริเริ่มโครงการบ้านวัยใส ศูนย์ให้คำปรึกษา Hotline สร้างเครือข่ายในระดับล่างกับนักศึกษา โดยมีกองกิจการนิสิตเป็นตัวกลางทำงานเชื่อมกับห่วงข้างบน คือผู้บริหาร ตำรวจ ผู้ดูแลกิจการหอพัก ผู้ประกอบการ ช่วยกันกดดัน

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

คนที่จบมหาวิทยาลัย เป็น change agent บางคนพูดว่า การพนันอยู่ในสายพันธุ์เป็นสายเลือดคนไทย เมื่อฟังแล้วก็เกิดความไม่สบายใจ เราจะสามารถพัฒนาเปลี่ยนได้หรือไม่ มีแนวทางอย่างไรต้องมีวิธีการเปลี่ยนผ่านจาก Generation หนึ่งไปอีก Generation หนึ่งผ่านการตระหนักรู้ผ่านองค์ความรู้ ผ่านกิจกรรม และสุดท้ายเป็นในเชิงนโยบาย

มีประเด็นเรื่องการเปิดเสรี อย่างนาตาลีที่โดนจับ เกิดกระแสให้เปิดเสรีโสเภณี เสรีการพนันฟุตบอลจะดีหรือไม่ ประเด็นเหล่านี้ ประเทศไทยชอบทำสิ่งที่ผิดกฎหมายให้เป็นสิ่งถูกกฎหมายโดยที่รัฐไม่ได้ให้เหตุผลว่าเกิดจากความไม่มีความสามารถในการจัดการของรัฐ แต่โทษว่าเกิดจากปัญหาสังคม ซึ่งพบเห็นได้ทั่วไป เช่น ปัญหาวินมอเตอร์ไซต์วินรถตู้ ต่อไปการพนันเสรีจะมีคนพูดถึงขึ้นเรื่อยๆ ถ้าไม่มีความพร้อม จะเหมือนกรณีของวินรถตู้

นายแพทย์ศุภมิตร ชุณห์สุทธิวัฒน์เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

การพนันไม่ใช่การถ่ายทอดทางยีน แต่ถ่ายทอดผ่านทางรูปแบบการเลี้ยงดู วัฒนธรรม วิถีชีวิต ระเบียบปฏิบัติ ซึ่งเข้มแข็งพอๆ กับพันธุกรรม อาจจะเรียกว่าเป็น พันธุกรรมทางสังคมข้อสังเกตหนึ่ง เด็กไทยที่ไปโตที่เมืองนอกในยุโรป ถูกเลี้ยงดูในกรอบฝรั่ง พอกลับมาบ้านก็ทนอยู่เมืองไทยไม่ได้ ทำไมบ้านเมืองไม่มีระเบียบ สกปรก คนไม่ตรงต่อเวลา เพราะเขาถูกหล่อหลอมโดยระเบียบปฏิบัติ วัฒนธรรม ถ้าระเบียบปฏิบัติในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงก็จะมีผลในการปรับคนไทย เช่น การศึกษาควรพูดถึงทักษะชีวิตเพื่อเชื่อมโยงกับการพนัน การจัดบัญชีรับจ่าย การควบคุมการใช้จ่าย จะเป็นผู้ใหญ่ต้องมีทักษะอะไรบ้าง มีการสอนต่อเนื่อง รัฐควรออกเป็นนโยบาย มีระเบียบ กฎหมาย

พ.ต.อ.วิรุตม์ ศิริสวัสดิบุตร อดีตที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการระบบตำรวจ สปช.

สิ่งแรกคือเราต้องไม่งง การพนันดั้งเดิมในสมัยอยุธยาถูกพัฒนาจนเป็นหวยใต้ดิน บ่อน และสมัยใหม่กว่า คือการพนันออนไลน์ ที่เล่นได้ทุกที่ ไม่จำกัดพื้นที่ อาจารย์ไม่มีทางควบคุมได้เป้าหมายแรกคือต้องกำจัดเจ้ามือหวยใต้ดิน ตำรวจต้องจริงจัง ลบมายาคติที่ตำรวจรับเงิน ซึ่งกลายเป็นความชอบธรรม เป็นประเพณี ไม่รู้สึกผิดไปแล้ว ถึงแม้ว่าหวยใต้ดินจะไม่ถึงกับเป็นการพนันที่ร้ายแรง แต่ส่งผลกระทบกับคนในวงกว้าง ตำรวจต้องจริงจัง ต้องตระหนักว่า การพนันเป็นสิ่งไม่ดี เป็นอบายมุข ปัจจุบัน ระบบตำรวจเหลวแหลกและการทำสิ่งไม่ดี ให้ถูกกฎหมายเป็นหลักคิดที่ผิด เป็นสิ่งที่ผิด เป็นสัญญาณในทางเสื่อมของสังคม

ผศ.ดร.สุระชัย ชูผกา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากงานวิจัยการรื้อถอนมายาคติเรื่องการพนันพบว่าการพนันเริ่มเป็นระบบในสมัยพระเจ้าตากสิน ตามบันทึกจดหมายเหตุมีการให้การพนันถั่วโป เป็นการเล่นเพื่อผ่อนคลายทหาร ตอนพักจากศึกสงคราม และเนื่องคนจีนมีอิสระเดินทางไปที่ต่างๆ ไม่ต้องเป็นทาสตามระบบชนชั้นของสยาม คนจีนจึงมีอภิสิทธิ์ ในสมัยรัชกาลที่ 5มีการออกกฎหมายบอกว่า การพนันทำให้ฉิบหาย ห้ามคนไทยเล่น เล่นแล้วไม่เจริญ ให้คนจีนเล่น เป็นการสร้างความเป็นอื่นของการพนันกับข้อห้ามในสังคม ซึ่งแหล่งอาศัยคนจีนซึ่งอยู่รอบเกาะรัตนโกสินทร์เป็นแหล่งพนันทั้งหมด คนไทยก็แอบไปเล่น เกี่ยงเนื่องกับปัจจุบันที่นักศึกษาแอบไปแล่น พอห้ามก็มีการลักลอบกันเล่น จุดเปลี่ยนสำคัญของการพนันเกิดในสมัยนายควง อภัยวงศ์ ที่มีเปิดเสรีการพนัน ที่บางลำพู พ.ศ. 2484 มีการแก้กฎหมายกำหนดว่า การพนันใดเล่นได้ เล่นไม่ได้ แบ่งประเภท ก ข ค เล่นได้ตามงานวัด ตามงานประเพณี

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

ผลการวิจัยจากการลงพื้นที่พบเด็กแต่ละมหาวิทยาลัยประมาณ 100-200 คน ที่มีพฤติกรรมเหมือนกัน พบว่า

<u>Actor</u>

- นักศึกษา: ปัจจุบันเปราะบางมากต่อภัยคุกคามของอบายมุข จากมีนักศึกษา 2แสนต่อในแต่ละปีมีนักศึกษาประมาณ 5 แสนคนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการพนัน หรือประมาณ 1 ใน 4

- แบ่งเป็น กลุ่มเสี่ยง: เล่นอยู่แล้วและกลุ่มสุ่ม: อยู่กับเพื่อน สามารถแปลงเป็นได้ทั้งกลุ่มดี หรือเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มพนันกับเพื่อนหรือครอบครัว
- นักศึกษาหญิงนิยมเล่นไพ่ เพราะถูกจริตกับการเข้าสังคม กับการจัดการ
- สาเหตุสำคัญที่เล่นการพนัน คือความต้องการการยอบรับ อยากประสบความสำเร็จในชั่วข้ามคืนเป็น to be somebody in quick อยากถูกหวยมีเงินไปเลี้ยงเพื่อน ในมุมมองของนักศึกษา คนเล่นการพนัน คือคนเก่ง ดีไม่ดีไม่รู้สาเหตุที่เล่นการพนันเพราะการไม่สามารถจะไปตั้งใจเรียนเพื่อให้ผลการเรียนที่ดีหรือไปประกวดร้องเพลง เพราะเสียงไม่ดี ต้องฝึกฝนอย่างหนัก เพื่อให้เป็นที่ยอมรับได้
- นักศึกษาทุกคนรู้หมดว่า ใครเล่นพนัน ถือว่าเป็นคนเก่ง มีไหวพริบ ไม่ได้มองเรื่องดีไม่ดี
- เหตุผลที่ต้องทำวิจัยกับนักศึกษามหาวิทยาลัย ทั้งที่งานวิจัยบ่งชี้ว่า การเล่นการพนันครั้งแรกเริ่มตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพราะสภาพเฉพาะของมหาวิทยาลัย2 ข้อ ที่นักศึกษา 1. มีเสรีภาพการใช้ชีวิต จะเข้าห้องเรียน ทำกิจกรรม หรือไปเล่นไพ่ เล่นการพนันก็ได้ 2. อิสรภาพทางการเงินในการใช้จ่าย มักได้เงินเป็นก้อน ทั้งจากพ่อแม่หรือกู้มา การที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาไม่มีปัจจัย2 ข้อนี้ ทำให้ไม่กลายเป็นกลุ่มเสี่ยง

Acting

- ทำได้เบาบางมาก ทั้งในส่วนของการปฏิบัติการ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ทำได้แค่ออกหนังสือ จะไปชี้นำไม่ได้ เพราะเป็นแค่หน่วยกำกับ
- นโยบายของมหาวิทยาลัยนำไปบังคับกับนักศึกษายากยิ่งกับเรื่องการพนันออนไลน์ เป็นเรื่องที่มองไม่เห็น เป็นเรื่องส่วนตัวของนักศึกษา จึงไม่มีมาตรการที่เข้มงวด เข้มข้น
- หน่วยงานต่างๆ ยังไม่สามารถเชื่อมต่อได้ จะมีข้อเสนออย่างไร

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

Setting

- บริบทแวดล้อมของมหาวิทยาลัย น่ากลัวทั้งโลกออฟไลน์และออนไลน์
- ไพ่เป็นสิ่งที่นักศึกษาเล่นกันหมด แต่ไพ่ซื้อได้ที่ 7-11 เพราะไม่ได้ถูกกำหนดเป็นข้อห้ามหรือกำหนดให้เป็นอุปกรณ์การพนัน จึงถูกมองว่าเป็นอุปกรณ์สันทนาการ ทั้งๆ ที่ทางกฎหมายถือว่า เป็นข้อห้าม เพราะถูกเก็บภาษีโดยกรมสรรพสามิต ถ้าจะกำหนดไพ่เป็นข้อห้าม ห้ามขายรอบมหาวิทยาลัยถือส่งเป็นการสื่อสารว่า สิ่งที่นักศึกษาเล่นอยู่ผิดกฎหมาย
- ทำไมนักศึกษาเล่นพนันออนไลน์ เพราะมันตอบโจทย์ความต้องการ มีภาพมายาที่สอดคล้องกับอุปนิสัยที่ถูกท้าทาย มีความรวดเร็วพิสูจน์ได้ทันทีว่าแพ้หรือชนะ ซึ่งมาจากพื้นฐานของเกมออนไลน์

โดยสรุป เราควรจะทำอย่างไรกับ 3 ส่วนนี้ได้บ้าง ก็น่าจะทำให้เกิดประโยชน์

<u>ข้อเสนอจากผู้เข้าร่วม</u>

<u>นายพงศ์ธร จันทรัศมีผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ</u>

บางมหาวิทยาลัยเจอปัญหามีชมรมบริดจ์ซึ่งเป็นชมรมที่มีไพ่เป็นอุปกรณ์ในการเล่น ฝ่ายกิจกรรมนักศึกษาก็จัดการไม่ได้ ทำได้โดยกำหนดห้ามเอาไพ่เข้าเขตหอพักของมหาวิทยาลัย ประเด็นคือ อุปกรณ์การพนันบางอย่างถูกใช้เป็นเครื่องมืออย่างอื่น เพราะไม่ชัดเจน

สายด่วนสุขภาพจิต คนมาใช้บริการยังน้อย จากผลการศึกษาที่บอกว่า นักศึกษาที่เกี่ยงข้องกับการพนัน 5 แสนคนก็จำแนกไม่ได้ว่า เคยเล่น เล่นอยู่ มีเป็นกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวข้องแบบที่ต้องควรได้รับการรักษาจำนวนเท่าไร

สนใจในประเด็นที่พูดถึงนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบ แต่ยังไม่ได้เห็นภาพชัดเจนถึงระบบเยียวยาของผู้ได้รับผลกระทบอย่างมีประสิทธิภาพ และมองว่า การพนันมีความแตกต่างจากอบายมุขประเภทอื่นๆผู้เล่นการพนันไม่ได้เผยตัวเองว่าได้รับผลกระทบ การหาตัวเป็นสิ่งที่อยาก จึงอยากได้ความรู้ ประสบการณ์เพิ่มเติม

คุณสรวิศ ศิริวรัลชัย NGO ด้านเด็ก จังหวัดเชียงราย

ส่วนตัวมองว่านักศึกษามหาวิทยาลัยมีความสุ่มเสี่ยงมากกว่ากลุ่มช่วงวัยอื่น แต่ก็ยังมองว่า พื้นฐานที่เริ่มจากเด็กและเยาวชนก็มีความสำคัญโดยสังเคราะห์จากการที่ได้ทำงานกับเด็กชนเผ่า พี่น้องชายขอบ เรื่องสัญชาติ สุขภาวะเยาวชน และยาเสพติด และจากประสบการณ์การติดพนันเลยอยากมาร่วมรับฟัง

จากการเก็บข้อมูลเด็กมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย พบการเล่นไพ่ ส่วนใหญ่เล่นกันกับเพื่อนในกลุ่ม เพื่อวัดความเก่งในกลุ่ม มีบางส่วนเล่นเพื่อต้องการรายได้ไปซื้อของ เพราะอยากมีเหมือนเด็กในเมือง ในภาพของการพนันบอล ปัจจุบัน การพนันบอลชุด เริ่ม 2 ตัว เริ่มที่ 20 บาท เงินจำนวนนี้ เด็กประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสามารถเข้าถึงการพนันได้โดยเด็กมีการอ้างอิงราคาจากสื่อต่าง ๆ ทั้งรายการทีวี เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ สื่อต่าง ๆ หรือจากความเชื่อส่วนตัว นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้การพนัน การเล่นไพ่ เป็นทางเชื่อมเพื่อจีบหญิง ตามเพื่อน

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

คุณสุริยันต์ ถึงแสง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ติดใจในประเด็นสายเลือดคนไทย ติดการพนัน มองว่ายุคปัจจุบันเป็นยุคสังคมซับซ้อน คือการบริโภคสื่อ บริโภคความหมายมีการสืบทอดจากความเชื่อ ด้วยการเห็น การดูซ้ำๆ เสพซ้ำๆ ที่จังหวัดสงขลา โต๊ะบอลเองก็เป็นของนักการเมืองท้องถิ่นทำอย่างไรที่จะเปลี่ยนความหมายของคนที่เล่นการพนันเป็นให้เป็นอาชญากรของครอบครัว คล้ายกับกรณีเมาแล้วขับเท่ากับฆ่าคน รวมถึงผู้บริหารประเทศควรประกาศวันต่อต้านการเล่นการพนันของชาติ เหมือนวันต่อต้านยาเสพติด จะได้มีผลขับเคลื่อนทั้งประเทศ

พ.ต.อ. วิรุตม์ศิริสวัสดิบุตร อดีตที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการระบบตำรวจ สปช.

คำพูดที่ว่า การพนันเป็นสายเลือดของคนไทยเป็นคำพูดเฉพาะของนายบ่อนและตำรวจเป้าหมายคือต้องกำจัดเจ้ามือ ในส่วนนักศึกษาให้ใช้วิธีรณรงค์กับคนเล่น พูดให้ตระหนักถึงการเป็นผู้เสียเปรียบ ตามหลักคณิตศาสตร์การพนัน

คุณสุภาภรณ์ ชมชัย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เมื่อพูดถึงการปล่อยปละละเลยจากเจ้าหน้าที่ ต้องแก้ไข ออกตรวจบ่อยๆ ในสมัยเป็นนักศึกษา ที่หอพักจะมีการพนันมากที่สุด เป็นแหล่งการพนัน ต้องสุ่มตรวจบริเวณโดยรอบ ไม่แน่ใจว่าฝ่ายกิจการนักศึกษามีการสุ่มตรวจหรือไม่ หรือให้ทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พ.ม.) เข้าไปตรวจ ควรสร้างความร่วมมือ สร้างเครือข่าย ปัญหาน่าจะเบาบางลง

อาจารย์ดร. ณัฐกร วิทิตานนท์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

จากผลการศึกษา ดูว่าเด็กเริ่มเล่นการพนันเมื่อไร พบว่าเริ่มเมื่อยู่ชั้นประถมศึกษา 30%เมื่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 40% หมายความว่า 70% เริ่มเล่นตั้งแต่ก่อนเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทางแก้จะทำอย่างไรที่จะช่วยชะลอการเข้าถึงการพนันให้มาเล่นตอนโต และผู้ปกครองรับทราบเรื่องการเล่นการพนันของลูกหรือไม่ เกือบ 70% รับทราบการเล่น แสดงว่า ครอบครัวอาจจะมีส่วนที่ทำให้เด็กเข้าสู่การพนัน

คุณพิสันต์ สุทธิพิทักษ์ สำนักงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

การพนันในหอพัก ทางมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตมีหอพักเครือข่าย 32 สถาบัน มีการตรวจหอพักทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สภาพความเป็นอยู่ ความปลอดภัยยาเสพติด รวมถึงการพนัน โดยทางมหาวิทยาลัยมีโครงการการจัดระเบียบสังคม ตั้งแต่ปี 2545 เพื่อดูแลสุขภาพและความปลอดภัยของนักศึกษาและชุมชนโดยรอบ

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

<u>วันที่ 15 มิถุนายน 2559 (13.00 -17.00 น.)</u>

ตัวแทนจากสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

ทางสถาบันได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเปิดสายด่วนเลิกพนันมา 2 ปี จากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ใช้บริการ มีนักศึกษาใช้บริการน้อยมาก มีแค่กรณีเดียวที่มารักษาเอง และได้รับการวินิจฉัยว่า เป็นติดการพนันแต่ไม่ได้สมัครใจมาเอง เป็นพ่อแม่ที่เห็นผลกระทบของการพนัน ติดพนันออนไลน์ ติดหนี้เป็นล้าน แนวทางการรักษามีการนัดติดตามผล ปัจจุบัน เลิกติดพนันได้ 6 เดือนแล้ว

ลักษณะกลุ่มผู้ใช้บริการส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มีรายได้ ส่วนใหญ่ที่โทรมาคือมีปัญหาเป็นหนี้ ไม่อยากเปิดเผย ซึ่งตรงกับทางบริการที่ไม่มีการเก็บข้อมูลอะไรเลย จากการสอบถาม ส่วนใหญ่เริ่มเล่นการพนันอาจจะตั้งแต่อายุ 15-16 ปี แต่เริ่มรู้ตื่นเต้นเล่นการพนันจริงจัง เมื่อเข้ามหาวิทยาลัย เพราะมีช่องทางและกลุ่มเพื่อนที่เล่นเยอะกว่า

จากผลวิจัยเมื่อปี 2558 โดยเก็บข้อมูลผู้ใช้บริการที่โทรมาปรึกษาเรื่องของตัวเอง มีการโทรกลับไปสอบถามโดยใช้แบบประเมินว่าติดการพนันในลักษณะใด และแบบประเมินสุขภาพทั่วไป ผลที่พบคือ การพนันมีความสัมพันธ์เชิงกับสถานะสุขภาพจิตในหลายส่วน มองการพนันเป็นการเล่นผ่อนคลาย มีหวังจะได้เงินจากการพนัน ส่วนสาเหตุสูงสุดที่ทำให้เล่นการพนัน คือ ความสามารถเข้าถึงในการเข้าถึงแหล่งการพนันได้ง่าย และเพศ อายุ และสถานะสมรสไม่มีสัมพันธ์ระดับปัญหาจากการพนันและปัญหาสุขภาพจิต

<u>ผศ.ดร.สุระชัย ชูผกา นำเสนอ ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอนโยบายและมาตรการป้องกันภัยการพนันในสถาบันการศึกษาจากการพนัน</u>

ผลสรุปจาก 9 มหาวิทยาลัยที่พบ มีผลกระทบเด่นๆ เช่น

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

- ปัจจัยด้านทางประชากร ไม่มีผลต่อพฤติกรรมต่อการพนันเพราะการพนันเป็นสิ่งที่ครอบงำได้ทุกคน รวมถึงการพนันออนไลน์ด้วย
- นักศึกษาหญิงนำเงินของกยศ. ไปเล่นการพนัน
- นักศึกษาชายที่เป็นนักกีฬาของมหาวิทยาลัยขโมยของ
- นักศึกษาหญิง ชาย และครอบครัวร่วมกันเล่นการพนันวัวชน
- นักศึกษาหญิงมีความเกี่ยวพันกับเรื่องหวย ไพ่ ส่วนนักศึกษาจะเกี่ยวพันกับเรื่องพนันบอล ทั้งออนไลน์และออฟไลน์
- นักศึกษาที่เล่นการพนัน มีความเกี่ยวข้องกับอบายมุขอื่นๆ ยาเสพติด และอาชญากรรม

นักศึกษาชายหญิงในภาคอีสานกลับไปเล่นไฮโล การพนันดั้งเดิม ซึ่งศูนย์นโยบายสาธารณะฯ มีการคาดการณ์ว่า จากการพนันออฟไลน์ โต๊ะบอล จะถูกเปลี่ยนรูปแบบเป็นการพนันในรูปแบบออนไลน์ และในอนาคตอันใกล้ นักศึกษาจะย้อนกลับไปสู่การ

พนันวินเทจทั้งหมด (ไฮโล ไพ่ ปูปลาน้ำเต้า โดยอาจจะมาในรูป Application ต่างๆ) เหมือนพฤติกรรมการกลับไปหา กล้องโพลารอยด์จักรยาน คล้ายกับแฟชั่นที่มีการกลับมาฮิตใหม่

จากแบบทดสอบกรมสุขภาพจิต นักศึกษาที่เล่นการพนันทุกคน มีความเครียด มีความกังวลอยู่ลึกๆ ภัยสำคัญของการพนันคือครอบงำให้ผู้เล่นติดอยู่กับเรื่องนี้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ไม่คิดในทางบวก ก็ทางลบ แต่ไม่กล้าบอกใคร

ปัจจุบัน สถานการณ์การพนันถูกเรียกว่า Inside out outside in ในมหาวิทยาลัยเป็นการพนันออนไลน์ มีทั้งการแทงหวย แทงบอล และส่งไปข้างนอก มีผู้ปกครองเป็นเจ้ามือหวย เป็นการพนันออฟไลน์ หรือเพื่อนเป็นโต๊ะบอลออฟไลน์ ตัวเองเป็นออนไลน์ในมหาวิทยาลัย เป็นการระบาด มีการ Add Line เชิญชวนทาง Facebook เป็นออนไลน์ และเก็บเงินทางออฟไลน์ เพื่อไม่ให้มีหลักฐาน สิ่งเหล่านี้เกิดในทุกๆ มหาวิทยาลัย

แล้วเราจะเอาอะไรไปต้านปัญหาการพนัน?

จากข้อมูลพบว่า มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพนันชุมชนรอบมหาวิทยาลัยเต็มไปด้วยแหล่งพนัน ทั้งโต๊ะพนัน ร้านเหล้า หอพัก เจ้ามือต่างๆ ทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ ที่สำคัญคือ ไม่มีมหาวิทยาลัยสักที่เดียวที่เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสนใจหวยใต้ดินบนดิน จากการสอบถามนักศึกษา เจ้าหน้าที่เองเป็นคนวิ่งหวย

ฝ่ายวินัย และฝ่ายกิจการนักศึกษาไม่ยอมรับว่า มีปัญหาการพนัน ใช้วิธีเก็บไว้ใต้พรม ซึ่งถ้ายอมรับจะมีความผิดฐานปล่อยปะละเลย ถูกตรวจสอบ และมีปัญหาเรื่องระบบตรวจสอบ ในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยรามคำแหง และอีกหลายมหาวิทยาลัย มีโครงการมหาวิทยาลัยสีขาว หอพักติดดาว เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายกิจการนักศึกษา ตำรวจในท้องที่ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการเก็บประวัติหอพักที่ดี เพื่อเป็นข้อแนะนำให้ผู้ปกครอง แต่ที่ตรวจสอบไม่ได้คือ การพนันออนไลน์ เป็นจุดสำคัญ มีข้อเสนอแนะให้มีฝ่ายกิจการนักศึกษาออนไลน์ คล้ายตำรวจไซเบอร์

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยยังไม่มีเกณฑ์ประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)เดิมมี 3D (drug decency democracy ยาเสพติด คุณธรรม และประชาธิปไตย)แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว ผมเคยนำเรื่องการพนันไปใส่ไว้ในการประกันคุณภาพ แต่ทางผู้ตรวจสกอ. แย้งว่า นำเรื่องการพนันมาใส่ไว้ในเรื่องยาเสพติดได้อย่างไร ไม่ตรงเกณฑ์ ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งคือชาเขียวเป็นเชื้อสำคัญมากๆ ที่ทำให้นักศึกษามหาวิทยาลัยรู้สึกสนุกกับการเสี่ยงโชค กับการลุ้น

ภาพรวมของมหาวิทยาลัยในการจัดการปัญหา

เครือข่ายชมรมนิสิตนักศึกษามีความพยายามเข้ามาช่วยอาจารย์ในการดูแลประเด็นการพนัน และอบายมุข มีเกณฑ์ของสกอ. หรือของกระทรวงศึกษาธิการ การผลิตบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่ต้องมีคุณธรรม จริยธรรมแต่เป็นคำที่กว้าง ไม่เคยมีการระบุลงรายละเอียด ตัวเอย่างเช่น ต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข รู้จักหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในความเป็นจริง ทุกมหาวิทยาลัยมีฝ่ายกิจการนักศึกษาที่มีศักยภาพในการตั้งระบบให้คำปรึกษาได้ โดยอาจร่วมมือกับกรมสุขภาพจิต แต่ปัจจุบันอาจจะทำได้ยาก เพราะเป็นคน

ละหน่วยราชการ มีข้อคนพบว่า การพนันสามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ ถ้านักศึกษาได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ Gambling literacy-รู้เท่าทันการพนันที่เหมาะสม เช่น เรามีโอกาสในการถูกหวยรางวัลที่ 1 เลขท้าย 2 ตัวเท่าไร หรือเรื่องของชาเขียว เจ้าของสามารถกำหนดได้ว่า จะให้เงินล้านกับคนภาคใด จังหวัดใด เพราะใช้ระบบการดูข้อมูลเมื่อนักศึกษาทราบข้อมูลเหล่านี้ก็จะเกิดความตระหนักว่า เขาถูกหลอก แต่สิ่งที่พบคือ เรื่องเหล่านี้ไม่มีในหลักสูตรการศึกษาทั่วไป สิ่งหนึ่งที่ลงไปทำในการจัดกิจกรรมคือ ถ้าสร้างความคุ้นเคย การยอมรับกับนักศึกษาแล้ว นักศึกษาจะพร้อมแลกเปลี่ยน บอกเล่าเรื่องราวในหลายกรณีที่เป็นเจ้ามือ เมื่อทำกิจกรรมต่างๆ เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างเป็นกันเอง นักศึกษาก็มีทัศนคติอยากลด เลิกการพนัน ทำให้เห็นได้ว่า นักศึกษาตระหนักรู้ถึงภัยของการพนัน นอกจากนี้ แบบทดสอบของกรมสุขภาพจิตใช้ได้ รวมถึงสื่อต่างๆ เช่น สื่อที่เป็นบุคคล สื่อที่ทำให้เห็นภาพ และคู่มือประกอบกัน แต่ไม่ค่อยถูกกระจายออกไป

อีกเรื่องหนึ่งคือ มีเพื่อนดีๆ ที่รู้ว่าเพื่อนติดพนัน แต่ไม่รู้ว่า จะทำอย่างไรให้เพื่อนเลิกติดพนัน แต่แค่ตักเตือน มีกรณีที่อำเภอหาดใหญ่ นักศึกษาไม่รู้จะทำอย่างไร จึงแจ้งตำรวจให้มาจับเพื่อน เราจะทำอย่างไรที่จะเพิ่มทักษะการให้คำปรึกษาให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ทางศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติกำลังสนใจเรื่องโซเชียลมีเดีย ซึ่งคนส่วนใหญ่มีมุมมองด้านลบ ทำอย่างไรเราจะมีโซเชียลมีเดียในทางบวก อยากจะชวนคุยเรื่องเครือข่ายออนไลน์ สร้าง Application หยุดพนัน ต้านพนัน แจ้งแบะแส อย่างที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็ให้ความสนใจ Application นี้ควรมีเนื้อหาอะไรบ้าง ทั้งการแจ้งเบาะแสหรือการขอความช่วยเหลือ สิ่งนี้น่าจะเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ควรจะเพิ่มเข้าไปในโลกออนไลน์บ้าง เพราะไม่มีอะไรที่จะไปถ่วงน้ำหนักเรื่องของการพนันออนไลน์เลย

ตัวอย่างจาก 4 มหาวิทยาลัยที่ประสบความสำเร็จในการจัดการแก้ไขปัญหาการพนัน

<u>มหาวิทยาลัยรามคำแหง</u>

อธิการบดีกำลังพิจารณาออกประกาศนโยบาย “มหาวิทยาลัยปลอดพนัน” เรื่องของนโยบายมหาวิทยาลัยปลอดเหล้ามีการทำแล้ว งานเลี้ยงในมหาวิทยาลัยห้ามมีเหล้าสุรา กำลังพิจารณาเพิ่มเรื่องการห้ามเล่นการพนัน ห้ามเล่นหวยใต้ดิน ห้ามคนมาขายสลากกินแบ่งรัฐบาลในมหาวิทยาลัย ซึ่งทำให้เกิดมุมมองการเสี่ยงโชคเป็นเรื่องปกติธรรมดา

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

<u>มหาวิทยาลัยนครพนม</u>

มีร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.จังหวัด) ซึ่งเรื่องการพนันอยู่ในแผน5 ปีของกรมสวัสดิการเด็กและเยาวชน มีเป้าหมายในการลดเด็กและเยาวชนติดพนัน ปีละไม่ต่ำกว่า10-15%

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

รุ่นพี่ปลอมตัวเป็นรุ่นน้องในระบบ SOTUS ไปเป็นเพื่อนกับนักศึกษา นอกจากนี้ทางมหาวิทยาลัยยังมีโครงสร้างที่ดี มีสำนักแพทย์ ส่วนกิจการนักศึกษา สำนักที่ให้คำปรึกษา เหลือแค่ข้อเกี่ยวข้างล่าง ถ้ากรมสุขภาพจิต หรือมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติเข้ามาสนับสนุนก็จะได้ระบบงานที่มีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ทางมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพเครือข่ายฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ 40 แห่ง (1 ราชภัฏ ครอบคลุม 2 จังหวัด) ซึ่งทางมูลนิธิสาธารณสุขพยายามเข้าไปเชื่อมกับฝ่ายกิจการนักศึกษา เพื่อเสริมทักษะในการให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาการพนัน สร้างเป็น Node กระจายไปทั่วประเทศ

ข้อเสนอตั้งต้น ในเชิงนโยบาย

1. **สกอ.**ควรเพิ่มเกณฑ์ประกันคุณภาพเรื่องการต้านอบายมุขให้มีความชัดเจน เพื่อเป็นการส่งสัญญาณให้มหาวิทยาลัยไปขับเคลื่อนต่อ เพราะมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ฟังสกอ. มาก ถ้าสกอ. ชี้นำเรื่องต้านพนัน มหาวิทยาลัยจะตื่นตัวมากขึ้น
2. **กยศ.**ควรส่งเสริมทักษะการใช้เงินให้กับเด็กที่ทำอยู่คือ การให้แต่เงิน แต่ไม่มีให้ความรู้เรื่องการใช้เงิน เป็นโอกาสของ กยศ. ผ่านทางกิจการนักศึกษาที่จะได้อบรมให้ความรู้แก่นักศึกษา ก่อนที่จะได้รับการอนุมัติเงินกยศ. สร้างภูมิคุ้มกันหยุดการพนัน
3. **กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** ถ้ามหาวิทยาลัยสามารถประสานได้ จะช่วยดูแลในระดับพื้นที่ได้
4. **คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)** เรื่องบัตรเติมเงินที่ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการโอนเงินของการเล่นการพนันออนไลน์ ซึ่งทางกสทช. เคยพูดคุยกับเครือข่ายโทรศัพท์ต่างๆ แต่ทางเครือข่ายมักไม่สนใจ เพราะบัตรเติมเงิน ยอดการโอนเงินเป็นกำไรทางหนึ่งของเครือข่าย
5. **กระทรวงศึกษาธิการ**ควรเลิกนโยบายรณรงค์ (การรณรงค์ คือการระดมสื่อเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางใดทางหนึ่ง รณรงค์ แปลว่า รบ ซึ่งเรากำลังจะรบกับใคร เจ้ามือหรือเจ้าของเว็บพนันออนไลน์) เกี่ยวกับการพนันเพราะนโยบายรณรงค์ไม่มีผลสำเร็จต่อการหยุดการพนัน แต่ให้ทำโครงการประชาสัมพันธ์PR (PRคือ การสร้างความผูกพันต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือการประชาสัมพันธ์ สร้าง Brand Royalty กับสิ่งที่เป็นลบ มี 2 ด้านเชิงบวกกับเชิงลบเช่น สร้างภาพลักษณ์ให้การพนันออนไลน์เป็นสิ่งไม่ดีได้อย่างไร เราจะตีตราให้กับการพนันอย่างไร เช่น การตีตราให้กับบุหรี่ให้เป็นสีดำ เราจะตีตราให้กับการพนันประเภทต่างๆ อย่างไร เช่น ไพ่ ที่ขายใน 7-11 จะตีตราหรือไม่ อาจจะติดสัญลักษณ์อย่างบุหรี่ (มีรูปเละเทะ) หรือย่างสลากกินแบ่งรัฐบาลมีการนำรูปภาพวัฒนธรรม ภาพสวยงาม ไม่มีสิ่งที่บ่งบอกถึงการเสี่ยงโชคเลย ตามความเป็นจริงต้องมีคำเตือนเหมือนกับเครื่องดื่มชูกำลังหรือไม่ เหมือนกับห้ามดื่มเกินวันละ 2 ขวด เช่น ห้ามซื้อเกิน 10% ของรายได้ หรือมีโอกาสในการถูกรางวัลเท่าไร เพราะถือเป็นการลงทุน ถ้าสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นรูปคนจนผอมโซบนสลากกินแบ่งรัฐบาล ก็คงไม่มีกรณีที่พ่ออุ้มแล้วบอกให้ลูกหยิบลอตเตอรี่ให้พ่อสักใบได้ไหม เราก็จะไม่ยอม

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

ให้ลูกแตะ เหมือนกับกรณีที่พ่อสูบบุหรี่แล้วลูกจับซองบุหรี่ พ่อก็จะบอกให้อย่ามายุ่ง ก็จะไม่มีการส่งต่อแนวคิดเรื่องการพนัน ส่วนมายาคติของการพนันออนไลน์ คือสวยงาม มีความหวัง สนุกสนาน โดยใช้รูปการ์ตูน มีสีสัน จึงต้องหาวิธีที่จะไปต่อสู้กับช่องทางนี้อย่างไร

6. ควรจะทำ Online campus city zone ในรูปแบบไหน Application น่าจะเป็นทางเลือก

ผลจากการแบ่งกลุ่มหารือ (3 กลุ่ม) และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นใน 2 ประเด็น

1. ข้อเสนอนโยบายป้องกันเยาวชนในสถาบันการศึกษาจากการพนันที่มีความเป็นไปได้ในระดับภายในมหาวิทยาลัย และข้อเสนอฯ ให้แก่หน่วยงาน
2. แนวทางการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานกรมสุขภาพจิต, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานสลากฯ และชุมชนรวมมหาวิทยาลัย

ในโจทย์ระดมความคิดเห็น

1. **ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาเครือข่าย** กับสถาบันการศึกษาได้อย่างไร ทั้งทางออนไลน์และออฟไลน์
2. **ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาหลักสูตรอบรม** จะทำอย่างไร อาจจะเป็นหลักสูตรให้คำปรึกษา หลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรให้การเรียนรู้ อาจจะเป็นวิชาการศึกษาทั่วไป
3. **ข้อเสนอเพื่อให้เกิดมาตรการ/แนวทางการคุ้มครอง ป้องกัน เยียวยา ปัญหาภัยพนันในมหาวิทยาลัย ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**

กลุ่มที่ 1

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

<u>สมาชิกในกลุ่ม</u>

1.	อาจารย์ดร.ณัฐกร วิทิตานนท์	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
2.	คุณสุมาลี ประทุมนันท์	มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
3.	อาจารย์กิตติชัย ขันทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
4.	อาจารย์จุฬาลักษณ์ แสนโท	มหาวิทยาลัยนครพนม
5.	คุณสมบัติ อุ่นเจริญสกุล	สำนักงานสลากกินแบ่งแห่งชาติ
6.	คุณสุพัตรา เตชะฤทธิ์	สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์
7.	คุณนภาดา สุขสัมพันธ์	สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์
8.	คุณพยอม ดีน้อย	มูลนิธิแพทย์ธาราอ่อนชมจันทร์

ข้อเสนอ

<u>ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาเครือข่าย</u>

1. สร้างความร่วมมือ
    - เครือข่ายหอพัก (ทั้งภายในและภายนอก)มหาวิทยาลัยไม่สามารถนักศึกษาได้ตลอด เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นมาชั้นอุดมศึกษา มักมีปัญหาในการปรับตัวในปีแรก ต้องสร้างเครือข่ายกับหอพัก มีมาตรฐาน
    - มีมาตรการบังคับร่วมกันเช่น ถ้านักศึกษาเจ็บป่วย มหาวิทยาลัยจะเข้าไปดูแล สร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาอยากพักในหอพักเครือข่าย
    - ต้องพัฒนานักศึกษาให้มีการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคม อย่างตัวอย่างที่จังหวัดศรีสะเกษเช่น เครือข่ายเด็กและเยาวชน ทำให้สนใจอบายมุขลดลง
2. สร้าง Application การเฝ้าระวังร่วมกัน เป็นเครื่องมือทำงานระหว่างอาจารย์ เด็ก และเครือข่าย
3. มีกิจกรรมร่วมกันของเครือข่าย เวทีพบปะแลกเปลี่ยนกัน
4. จัดตั้งกลไกการทำงานร่วม ให้คำปรึกษา แบ่งปันข้อมูล ความร่วมมือ กระบวนการเยียวยา

<u>ข้อเสนอเชิงหลักสูตร (ควรทำเป็นภาพรวม)</u>

1. สอดแทรกประเด็นการพนันไว้ในรายวิชา ซึ่งสามารถตอบโจทย์การประกันคุณภาพ แต่ต้องขึ้นกับบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัย
    - ถ้าเป็นหลักสูตรแกนกลางในรายวิชาศึกษาทั่วไป (ทุกคนได้เรียน) ออกเป็นคำสั่ง ตัวชี้วัดจากสกอ. ปัจจุบันทำได้แค่สอดแทรกในรายวิชาที่อาจารย์แต่ละท่านรับผิดชอบ
2. สร้างเป็นตัวชี้วัดจากมหาวิทยาลัย
3. การวิจัย สร้างชุดความรู้ องค์ความรู้ใหม่ๆเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร
4. หลักสูตรอบรม เชื่อมเพื่อน ช่วยเพื่อน เชื่อมเครือข่าย เชื่อมกิจกรรม และมีการประเมินเด็กกลุ่มเสี่ยง (นำแบบประเมินจากกรมสุขภาพจิตมีใช้ร่วมกันทุกมหาวิทยาลัย)
5. งบประมาณสนับสนุน

<u>ข้อเสนอเชิงนโยบาย</u>

1. ทำ MOU กับหน่วยงานภาครัฐที่ทำงานกับเด็กและเยาวชน เช่น สภาเด็กและเยาวชน
    - เชื่อมโยงนโยบาย
    - เป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกัน
2. กองทุนสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อพัฒนาสังคม

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

- มีเงินสนับสนุนวิจัยปัญหาการพนันในมิติต่างๆ
- เสวนาวิจัย

3. ให้สกอ.ระบุเป็นตัวบ่งชี้ในประกันคุณภาพ เป็นภารกิจของอาจารย์ที่ต้องทำเรื่องการพนันทำให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น
    - ผลักดันบรรจุการพนันลงไปมาตรฐานการศึกษา เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่สกอ.กำหนด
    - เสนอให้มีการจัดตั้งองค์กรหลักเป็นเจ้าภาพ
4. สร้างกลไกการติดตามผลอย่างจริงจัง
5. สร้างกลไกร่วมกันในระดับจังหวัด พัฒนาความร่วมมือทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย
    - ผลักดันเป็นวาระจังหวัด
    - สร้างพื้นที่ต้นแบบ

กลุ่มที่ 2

<u>สมาชิกในกลุ่ม</u>

1.	อ.ดร.นิเวศน์	อรุณเบิกฟ้า	มหาวิทยาลัยสงขลา วิทยาเขตปัตตานี
2.	คุณสุริยันต์	ถึงแสง	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
3.	คุณปณิตา	จ้อยทองมูล	กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4.	คุณขวัญเรือน	พุทธรัตน์	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
5.	คุณสุภาภรณ์	ชมชัย	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
6.	คุณพิสันต์	สุทธิพิทักษ์	สำนักงานกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
7.	คุณชลธิชา	แย้มมา	สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์
8.	คุณสันติภาพ	นันทะสาร	สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

ข้อเสนอ

1. **การสร้างเครือข่ายต้านพนัน (Network anti-gambling)**
    - ประสานมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานภาครัฐเชื่อมกับโครงการจัดระเบียบสังคม ตามคำสั่งคสช.22/2558 ทำงานร่วมกันระหว่าง รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมตามคำสั่งคสช. ในการออกนโยบาย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด ในส่วนต่างจังหวัด มีการปกครองส่วนท้องถิ่นและในส่วนของกรุงเทพมหานคร มีสำนักงานเขต
    - จัดโซนรอบมหาวิทยาลัยที่ชัดเจน ประสานกับหน่วยงานต่างๆ ในการบังคับใช้
    - การช่วยกันติดตามข้อมูล ทั้งระหว่างมหาวิทยาลัยเองและหน่วยงานภาครัฐ
    - ใช้ศักยภาพของพื้นที่ในการจัดการ

2. การจัดระเบียบหอพัก

- ในมหาวิทยาลัย ผู้บริหารต้องมีนโยบาย มาตรการในการตรวจสอบและเฝ้าระวัง
- นอกมหาวิทยาลัย ตัวอย่างเช่นในสมัยรัฐมนตรีปุระชัย มีการตรวจสอบหอพักอย่างเข้มงวดซึ่งเป็นกรณีศึกษาที่ดีที่จะนำมาประยุกต์ใช้
- หอพักกับท้องถิ่นต้องมีการประสานกันกับหน่วยงานท้องถิ่น เพราะมีเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

3. สกอ.ใช้มาตรการ9เครือข่ายกับปัญหาต่างๆโดยเพิ่ม1 ภารกิจ คือการต่อต้านการพนัน
4. ใช้ข้อบัญญัติของมหาวิทยาลัยให้เกิดกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม

- การเสวนา
- โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน
- กรมสุขภาพจิต เชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยมากขึ้น สนับสนุนแนวทางการให้คำปรึกษา
- การแนะแนว (เสริมในหลักสูตร ก่อนเริ่มการศึกษาในปีแรก ช่วง freshy) โดยขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัย เครือข่าย เพื่อสร้างเป็นโมเดลเพื่อขยายต่อ

การพัฒนาหลักสูตรอบรม

1. เสนอให้เพิ่มเข้าไปในรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) น่าจะมีวิชา
   - จิตอาสา
   - บูรณาการวิชา ทักษะชีวิต ปัญหาสังคม (ปัญหาคือ ในมหาวิทยาลัย วิชาศึกษาทั่วไป แต่ละคณะจะเป็นผู้รับผิดชอบ ถ้ามีการนำแนวคิดไปใช้ ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ ใครจะอยู่ในหลักสูตร)
2. ฝึกอบรม Training ในชั่วโมงกิจกรรม คิดหลักสูตรโดยประยุกต์จากงานของกรมสุขภาพจิตทักษะชีวิตวัยรุ่น เป็นพื้นฐาน โดยเริ่มจากในงานรับน้อง เชื่อมโยงกับเรื่องศาสนา เพศวิถี
3. Protection Prevention Problem solving
   - ด้านการแก้ไขปัญหา กรมสุขภาพจิต ยินดีให้แนวทางให้คำปรึกษาเด็ก วัยรุ่น
   - ต้องมีหน่วยงานประสานกลาง เป็นคุณอำนวย เชื่อมโยงการแก้ไขปัญหา การต้อต่านพนัน (Anti-gambling) เป็นนโยบายในการแก้ปัญหาสังคมตามคำสั่ง คสช.22/2558
   - สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณอบรมต่างๆ

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

กลุ่มที่ 3

<u>สมาชิกในกลุ่ม</u>

1.	อาจารย์พงศธร	แก้วมณี	มหาวิทยาลัยบูรพา
2.	คุณเนตรธิรางค์	คะอูป	มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
3.	พ.ต.อ.วิรุตม์	ศิริสวัสดิบุตร	อดีตที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการระบบตำรวจ สปช.
4.	คุณยศวรรธ	กิตติก้อง	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
5.	คุณพจณี	ภาสุข	กองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
6.	คุณภัทรา	กำพรม	สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์
7.	คุณสรวิศ	ศิริวรัลชัย	NGO ด้านเด็ก
8.	คุณสมญา		กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ข้อเสนอ

1. เครือข่าย แบ่งเป็น 2 ระดับ
   - ระดับมหภาค หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางร่วมกัน ข้อปรับปรุงในภาพรวม และลงไปสู่เครือข่ายระดับจุลภาค
   - ระดับจุลภาค ระดับปฏิบัติงานในแต่ละสถาบันการศึกษา แต่ละท้องถิ่น ผู้ปกครอง อาจารย์ ตำรวจ ปกครอง
2. ผู้ปกครอง ตำรวจ ครูอาจารย์และฝ่ายปกครองต้องทำงานร่วมกัน
   - นักศึกษาใช้เวลาในมหาวิทยาลัยประมาณ 8 ชม. เป็นหน้าที่ฝ่ายปกครอง ฝ่ายกิจการนิสิตที่ต้องดูแลรวมถึงอาจารย์ที่ปรึกษาที่ควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง
   - บริบทแวดล้อมของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ
   - ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่ดี
   - ผู้ประกอบการหอพัก อาจจะต้องมีตำรวจหอพัก เพื่อเป็นมาตรการป้องกัน ป้องปราม ลดความรุนแรงของปัญหา
   - องค์กรภาครัฐ มีข้อเสนอจากทกรมสุขภาพจิตที่จะให้ความรู้ทั้งต้นทาง (ให้ความรู้ก่อนที่จะเข้าสู่แวดวงการพนัน) และปลายทาง (มีสายด่วนให้คำปรึกษา)
3. สื่อออนไลน์ ทีวี ถ้าจะปลูกฝังสิ่งดีๆ ให้กับสังคม ภาครัฐต้องยอมจ่ายให้กับช่องทางที่ประชาชนเข้าถึง และพร้อมที่จะคิดตาม ดูเป็นตัวอย่าง สื่อไม่เคยชี้ให้เห็นถึงผลลบของสิ่งไม่ดี เช่น เรื่องการพนัน
4. การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และกฎหมายต้องมีความแตกต่างกันในระดับเยาวชน และประชาชนทั่วไป
5. มหาวิทยาลัย โรงเรียน สกอ. มีระบบการติดตาม ทั้งจากอาจารย์ที่ปรึกษา ฝ่ายกิจการนิสิต
6. สกอ.ออกนโยบายสร้างรายวิชาในวิชาการป้องกันการพนันไปแทรกอยู่บางหมวดในรายวิชา

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

7. ต้องมีกิจกรรมอบรมให้ความรู้นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอจากกรมสุขภาพจิต

- การพัฒนาหลักสูตรอบรม เน้นการสร้างแกนนำเพื่อให้คำปรึกษาสำหรับผู้ที่ติด รวมถึงการคัดกรองผู้ที่มีความเสี่ยงชักชวนเพื่อนๆ เข้าสู่การรักษาและให้คำปรึกษาต่อไป
- มีการรวมกลุ่มนักศึกษาที่ติดพนัน เพื่อเข้าสู่การอบรมลดพฤติกรรมการเล่นการพนัน
- เน้นให้สกอ. นำการอบรมของกรมสุขภาพจิต และนำไปใช้กับทุกมหาวิทยาลัย

<u>ผศ.ดร.สุระชัย ชูผกา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ชวนคิด ชวนคุย</u>

ภาพรวมจากทุกกลุ่ม เห็นผู้เกี่ยวข้องอยู่ 2-3 หน่วยงาน เช่น

- **กรมสุขภาพจิต** จะทำอย่างไรให้กรมสุขภาพจิตทำงานเชิงรุกกับมหาวิทยาลัยได้?สายด่วนเลิกพนันก็คือการทำงานเชิงรับ ในความเป็นจริง สายด่วนเลิกพนันไม่ได้แก้ปัญหา แต่ทำให้ปัญหาหายไป เพราะเป็นผู้รับฟังที่ดี ทางศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติต้องไปพัฒนาต่อเรื่องการสนับสนุนและความร่วมมือให้กรมสุขภาพจิตทำงานในเชิงรุกกับมหาวิทยาลัยได้ (หาตัวเชื่อม)
- **สกอ.** จะทำอย่างไรให้ **สกอ.**ขับเคลื่อน เป็นหัวเรือในการขยับเพิ่ม ทั้งเรื่องวิชาการศึกษาทั่วไป(General Education) การประกันคุณภาพ และการฝึกอบรม
- **หน่วยงานท้องถิ่นและหน่วยงานในระดับผู้ปฏิบัติการ** รวมถึงกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะทำอย่างไรจะทำงานกับพื้นที่
- **สำนักงานกองสลากกินแบ่งรัฐบาล** ที่มีส่วนสนับสนุนการวิจัย รู้เท่าทันการพนัน ถ้าสำนักงานกองสลากกินแบ่งรัฐบาลทำงานเชิงรุกมากขึ้น อย่างโมเดลที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เคยทำ เช่น เดิม สกว. ให้หน่วยงานอื่นๆ เสนอเพื่อขอรับการสนับสนุนจากวิจัย แต่เนื่องจากมีหลักเกณฑ์เข้มงวด จึงมีงานวิจัยไม่เยอะ สกว. จึงปรับวิธีการใหม่ โดยการตั้งโจทย์วิจัยให้ก่อน และสนับสนุนหน่วยงานที่จะเข้ามาทำ ปัจจุบัน สกว. จับมือกับเครือข่าย มหาวิทยาลัยต่างๆ

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

ปัจจุบันมีหลายฝ่ายที่ให้ความสำคัญ และเริ่มทำงานเกี่ยวกับปัญหาการพนันในมิติต่างๆ ซึ่งทางศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติน่าจะเข้ามาเป็นตัวประสานให้เกิดการดำเนินงานต่อในระดับปฏิบัติการ

ดร.วิเชียร ตันศิริคงคลนำเสนอ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลการเฝ้าระวังการพนันรอบสถาบันการศึกษา

จากการทำงานตลอด 1 ปี สิ่งที่อยากจะทำคือการทำให้ปัจจัยที่ทำให้สถานการณ์การพนันในอุดมศึกษาลดลง โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบจากทั้ง 9 มหาวิทยาลัยว่า ปัจจัยใดที่มีผลทำให้สถานการณ์การพนันในระดับอุดมศึกษาดีขึ้น

จากการศึกษาปัจจัยที่ทำให้ปัญหาการพนันเพิ่มขึ้น ได้แก่

1. **ที่ตั้ง** มหาวิทยาลัยที่อยู่ในเขตเมือง โดยเฉพาะเมืองที่มีความเจริญ มีผลทำให้สถานการณ์การพนันรุนแรงมากกว่ามหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในชนบทมีระดับความเป็นเมืองน้อยกว่า
2. **ความเข้มแข็งของชุมชน วัฒนธรรม**โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับข้องการพนันมาก เช่น อีสานมีวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการพนันมากจากการเก็บแบบสอบถามของคนในพื้นที่ เด็กมีทัศนคติเกี่ยวกับการพนันว่าเป็นเรื่องปกติ และจากแบบคัดกรองของกรมสุขภาพจิตพบว่า มหาวิทยาลัยที่อยู่ในเขตมีพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมการพนันสูง เช่น ภาคอีสาน จะมีระดับการเล่นการพนันสูงกว่ามหาวิทยาลัยที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมการพนันต่ำ เช่น ภาคใต้ที่มีเรื่องของศาสนา แต่ไม่ได้ทำการศึกษาที่ภาคใต้ตอนบน ที่มีเรื่องของวัวชน เช่น มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์จะแตกต่างจากมหาวิทยาลัยสงขลา วิทยาเขตปัตตานี
3. **ศาสนา**มีเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพนันลดลง สถานศึกษาจึงต้องทำความร่วมมือกับวัด
4. **เครือข่าย (ปัจจัยภายนอก)** การเอาจริงเอาจังของหน่วยงานราชการ ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ตำรวจ พบว่ามหาวิทยาลัยที่อยู่ในที่ตั้งที่หน่วยงานเหล่านี้ทำงานเชิงรุก เช่น มหาวิทยาลัยที่อยู่ในที่ตั้งที่ตำรวจ คนที่ดูแลหอพัก (ซึ่งมีสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดดูแล) และทำงานเป็นครือข่ายประสานกัน จะทำให้ปัญหาความรุนแรงการพนันลดลง ถ้าไม่มีเครือข่ายก็จะเป็นปัจจัยทำให้ปัญหาการพนันเพิ่มขึ้น
5. **สกอ. (ปัจจัยภายนอก)**ถ้าช่วงใด สกอ. มีมาตรการให้มหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยเชิงบวก ถ้าไม่มีมาตรการจะเป็นปัจจัยเชิงลบ
6. **ผู้บริหาร (ปัจจัยภายใน)**มหาวิทยาลัยบางแห่งแจ้งว่า ไม่มีการพนัน เพราะว่า กลัวว่าจะมีชื่อปรากฏในงานวิจัยกลายเป็นว่าในมหาวิทยาลัยมีการพนัน แสดงถึงทัศนคติของผู้บริหาร แต่ผู้บริหารทั้ง 9 แห่งในโครงการ ทุกท่านรับทราบแต่ในระดับที่ต่างกัน ผู้บริหารบางท่านไม่ทราบว่า การพนันเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาวะ ซึ่งความเข้าใจของผู้บริหารมีผลต่อการแก้ปัญหา ผู้บริหารที่ทราบจะมี Package ที่จะคุย แต่ผู้บริหารที่ไม่ทราบไม่มีอะไรจะคุยด้วย จากการประเมิน ผู้บริหารส่วนใหญ่ตระหนักในปัญหา แต่ที่ตระหนักและมีAction plan ด้วยมีน้อยซึ่งจะทำให้ระดับปัญหาการพนันลดลง

จากข้อมูลที่พบ มหาวิทยาลัยเป็นที่รวมของเซียนการพนัน จะมีวิธีการทำอย่างไรให้ลดระดับการพนัน หรือเริ่มตระหนักมองเห็นการพนันเป็นสิ่งที่ผิด ซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องการ ส่วนมาตรการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยที่พบ ขั้นสูงสุดที่พบ คือรู้ มีแผนปฏิบัติ แต่ไม่ปฏิบัติ พบแค่ 2 แห่งที่มีแผนปฏิบัติคือ มหาวิทยาลัยนครพนม และมหาวิทยาลัยสงขลา วิทยาเขตปัตตานี มีแผนปฏิบัติ

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

การสร้างการตระหนักรู้ให้นิสิต ทำได้ 2 ทาง คือเกิดจากนิสิตคิดเอง และมหาวิทยาลัยสร้างและป้อนให้นิสิต ซึ่งคือการสร้างกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรม เพราะพฤติกรรมการพนันเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการผลิตซ้ำหลายช่วงอายุ แต่พฤติกรรมการไม่ให้เกิดการ ผลิตซ้ำ ต่อต้านการเล่นการพนันไม่เคยถูกสร้าง ซึ่งต้องใช้งบประมาณเยอะมาก เรื่องกิจกรรมต้านพนัน มหาวิทยาลัยไม่เคยจัดงบประมาณไว้เลยไม่มีการทำจากล่างขึ้นบน หรือบนลงล่าง ซึ่งคือจากสกอ. เช่น สกอ. กำหนดให้มหาวิทยาลัยต้องผลิตบัณฑิตที่มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และรู้เท่าทันการพนัน

อีกประเด็นคือคณาจารย์ ทำหลายเรื่อง อาจารย์ที่ปรึกษาต้องรับผิดชอบนิสิตที่มีปัญหาเรื่องการพนัน และอาจจะส่งต่อให้กองกิจการนิสิต หรือรองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิต ดังนั้น น่าจะมีคู่มือ หลักสูตร หรือ Application เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษารับรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การพนัน รวมถึงตระหนักรู้เป็นสร้างหลักสูตรระยะสั้นshort course ให้อาจารย์ด้วย และจะทำอย่างไรให้ reserve พฤติกรรมติดการพนันเป็นกิจกรรมน่ารังเกียจ เหมือนบุหรี่ เหล้า โดยเฉพาะการพนันฟุตบอลที่เป็นภัยคุกคามที่มาถึงอันดับแรก

<u>วันที่ 16 มิถุนายน 2559 (09.30-12.00 น.)</u>

<u>นายพงศ์ธร จันทรัศมี ผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน ทบทวนและสรุปประเด็นจากวงสนทนาแลกเปลี่ยนของวันที่ 15 มิถุนายน 2559</u>

วัตถุประสงค์

1. สรุปบทเรียนผลการดำเนินงานโครงการมหาวิทยาลัยไทยหยุดพนัน
2. ระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาข้อเสนอนโยบายการป้องกันเยาวชนในสถาบันการศึกษาจาการพนัน
3. เพื่อวางแผนพัฒนาความร่วมมือดำเนินงานจัดการปัญหาพนันภายในและรอบสถานศึกษา

สถานการณ์การพนัน จากข่าวหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฟุตบอลยูโรปีนี้หน่วยงานภาครัฐมีความจริงจังกับเรื่องการพนันมาก ตำรวจมีการตั้งศูนย์ปรามพนัน กรมสุขภาพจิต มีสายด่วนหยุดพนันกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.) เรื่องการพนันออนไลน์ ประเด็นคือหน่วยงานภาครัฐจะจริงจังแค่ไหน เพราะส่วนใหญ่จะทำเป็นงานๆ ไปแล้วก็จะหายไป และจะกลับมาใหม่เมื่อถึงมหกรรมกีฬาฟุตบอลโลก ฟุตบอลยูโร มีมุมมองอยากให้มีมาตรการและกลไกในการจัดการในระยะยาว

ข้อค้นพบสถานการณ์นักศึกษากับการพนัน

- นักศึกษาส่วนใหญ่รู้ว่าการพนันเป็นสิ่งไม่ดี ผิดกฎหมาย ศีลธรรม แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ยังตัดสินใจเล่น และเคยมีประสบการณ์เล่น
- เมื่อถามนักศึกษาว่า อยากหยุดเล่นไหม ส่วนใหญ่อยากหยุดเล่น
- สถานที่ที่เล่นการพนัน ส่วนใหญ่คือเล่นที่หอพักนักศึกษา
- มีข้อมูลเรื่องนักศึกษาเล่นการพนัน แต่ไม่รู้สถานะปัจจุบัน นักศึกษาเหล่านี้ถึงกลุ่มเสี่ยง ตัดการพนันไหม จะรู้อีกทีเมื่อได้รับผลกระทบ ไม่มีเงินชำระค่าเทอม หรือก่ออาชญากรรม
- ทุกมหาวิทยาลัยมีคำสั่งหรือมาตรการห้ามเล่นการพนันในสถานศึกษา
- ทุกมหาวิทยาลัยยอมรับว่า การพนันเป็นอบายมุขอย่างหนึ่งที่ต้องจัดการ แต่ยังไม่มีมาตรการหรือแนวทางเหมือนยาเสพติด บุหรี่ และเหล้า
- แต่ละมหาวิทยาลัยจะมีเครือข่ายต่อต้านอบายมุข เช่น เหล้า บุหรี่ แต่ยังไม่มีเรื่องการพนัน
- ความตระหนักของปัญหาการพนันของแต่ละมหาวิทยาลัยไม่เหมือนกัน ขึ้นกับผู้บริหาร
- หน่วยงานภาครัฐ
    - กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีมาตรการควบคุมสถานประกอบการรอบสถาบันการศึกษา
    - กรมสุขภาพจิต มีสายด่วนหยุดพนัน และหลักสูตรการพัฒนาทักษะวัยรุ่น

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

- สกอ. มีหนังสือขอความร่วมมือให้มหาวิทยาลัยมีมาตรการในการป้องกันปัญหาการพนัน (ยังไม่มีมาตรการรองรับ)
- สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล สนับสนุนกิจกรรมหยุดพนัน และพัฒนาสายด่วนหยุดพนัน

แนวทางขยายผลกิจกรรม มี 4 แนวทาง

1. เฝ้าระวังสถานการณ์ภายในและรอบมหาวิทยาลัย
2. กิจกรรมสร้างสรรค์กับเครือข่ายเด็กและเยาวชน
3. กิจกรรมรณรงค์หยุดพนันร่วมกับอบายมุขอื่นๆ
4. ศูนย์ให้คำปรึกษานักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากการพนัน

มาตรการแนวทางของสกอ. เป็นหนังสือเวียนให้ทุกมหาวิทยาลัย

1. กำกับดูแลไม่ให้นักศึกษาเล่นการพนัน
2. ส่งเสริมกิจกรรมเชิงบวก
3. จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยการพนัน
4. ให้อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา สอดแทรกเรื่องผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการพนัน
5. สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายนักศึกษาเพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลไม่ให้นักศึกษาเล่นการพนันในสถาบัน
6. มีการจัดตั้งศูนย์ร้องเรียนพื้นที่เสี่ยง และศูนย์ให้คำปรึกษา
7. ให้อาจารย์ประจำห้องคอมพิวเตอร์ดูแลนักศึกษาเข้าเว็บไซต์การพนัน
8. ประสานสถานีตำรวจในท้องที่
9. มีมาตรการและบทลงโทษทางวินัยกับนักศึกษา
10. พิจารณาออกมาตรการอื่นๆ

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

สรุปประเด็นการแลกเปลี่ยนช่วงบ่าย

1. มีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก
2. มีหลักสูตร หรือเครื่องมือให้นักศึกษามีทักษะรู้เท่าทันการพนัน อบายมุขต่างๆ
3. มีคุณอำนวย ผู้หนุนเสริมในการทำงาน

ประเด็นหารือ	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3
การพัฒนาเครือข่ายการเฝ้าระวังระหว่างนักศึกษา	- ผลักดันข้อบัญญัติของมหาวิทยาลัยให้เป็นรูปแบบ - มีช่องทางแนะแนวให้คำปรึกษา - พัฒนาหลักสูตรในวิชาศึกษาทั่วไป หลักสูตรทักษะชีวิตวัยรุ่น- - เชื่อมโยงกับศาสนา - เชื่อมโยงกับมาตรการในการจัดระเบียบสังคม	- เชื่อมร้อยเครือข่ายกับหอพักรอบมหาวิทยาลัยในการป้องกันพื้นที่เสี่ยง - มีมาตรการจูงใจในการทำงานร่วมกันระหว่างหอพัก - ผลักดันให้ประเด็นการพนันเป็นตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย - พัฒนาเครื่องมือในการเฝ้าระวังติดตามเด็กกลุ่มเสี่ยง - ทำงานร่วมกับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลในการสนับสนุนการพัฒนาการวิจัย	- พัฒนาแกนนำเครือข่ายนักศึกษา - สร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ มีสายด่วนหอพัก - การส่งต่อข้อมูลระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้ปกครองนักศึกษากลุ่มเสี่ยง

ข้อเสนอในภาพรวม

- อยากให้มีเครือข่ายที่เอาจริงเอาจัง ผลักดันร่วมกับหน่วยงานราชการ ทำงานในเชิงรุก เช่น ผลักดันให้สกอ. มีเครื่องมือ มีมาตรการแรงจูง ไม่ใช่แค่แนะนำ
- มีคณะกรรมการควบคุมการพนันแห่งชาติ
- การปฏิรูปตำรวจ

ข้อเสนอต่อองค์กรที่เกี่ยวข้อง

- สกอ.ทำงานเชิงรุก นำเรื่องสายด่วนหยุดพนัน หรือหลักสูตรเข้าไปในระบบมหาวิทยาลัย
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นตัวกลางในการประสานระหว่างกลไกภาครัฐในการป้องปรามอบายมุขรอบสถานศึกษา

ข้อเสนอแนวทางความร่วมมือ

1. **กรมสุขภาพจิต ร่วมมือกับมหาวิทยาลัย** หลักสูตรทักษะชีวิตวัยรุ่นอาจจะไปใส่ในกิจกรรมพัฒนาทักษะนักศึกษาใหม่ และเทคนิควิธีการให้คำปรึกษา ที่ทางมหาวิทยาลัยเองก็มีกลไกอาจารย์ที่ปรึกษา ศูนย์ให้คำปรึกษา
2. **สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ร่วมกับกรมสุขภาพจิต** จัดให้ความรู้เรื่องทักษะชีวิตวัยรุ่นแก่นิสิต นักศึกษาในช่วงกิจกรรมรับน้อง

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

3. **สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ร่วมกับกรมสุขภาพจิต และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน** พัฒนาเครื่องมือสื่อสาร เชื่อมต่อความรู้ หรือเครื่องมือในการเฝ้าระวังหรือให้คำแนะนำ
4. **สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล** สนับสนุนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาความรู้
5. **กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ร่วมกับสกอ.**ออกประกาศมาตรการให้มหาวิทยาลัยดำเนินการจัดการปัญหาการพนันทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย ดูเรื่องเกณฑ์ชี้วัดประกันคุณภาพ

ข้อเสนอแนวทางแผนความร่วมมือ

1. **มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ**ช่วยประสานให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. **สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล** มีกองทุนสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อพัฒนาสังคม สนับสนุนเรื่องทุนและองค์ความรู้ต่างๆ
3. **กรมสุขภาพจิต** พัฒนาหลักสูตรให้คำปรึกษา ทักษะชีวิตวัยรุ่น และสายด่วนหยุดพนัน
4. **กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน** ดำเนินการตามคำสั่งคสช. ที่ 22 ประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น ผู้ว่าราชาการจังหวัด
5. **สกอ.** หนุนเสริมเรื่องตัวชี้วัด และหลักสูตร
6. **แนวทางการพัฒนา Application** ใช้เพื่อเป็น
   - เครื่องมือในการแจ้งเหตุพื้นที่พนัน ในและรอบมหาวิทยาลัย
   - ช่องทางการติดต่อกับสายด่วนหยุดพนัน
   - ช่องทางให้ความรู้กับอาจารย์ที่ปรึกษา
   -ในขั้นแรกอาจจะนำไปใช้กับแกนนำนักศึกษาก่อน

ระยะเวลาดำเนินงาน

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

- การแข่งขันฟุตบอลยูโร อยู่ในช่วงปิดเทอม มีมาตรการเฝ้าระวังร่วมกัน
- การรับนักศึกษาใหม่ เปิดเทอมต้นเดือนสิงหาคม มีการให้ความรู้และทักษะเท่าทันการพนัน
- การพนันในและนอกสถานศึกษา วางระบบไว้ 2 ปีเพื่อป้องกันฟุตบอลโลกครั้งหน้า
- การพัฒนามาตรการระยะยาว มีมาตรการจูงใจให้มหาวิทยาลัย เช่นดียวกับอบายมุขอื่นๆ

<u>ข้อเสนอจากผู้เข้าร่วม</u>

คุณสมบัติ อุ่นเจริญสกุล สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

อยากให้เปลี่ยนคำในรายงานการประชุมที่บอกเหมือนกับว่า สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลให้การสนับสนุนแล้ว แต่ให้เปลี่ยนเป็นขอได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อพัฒนาสังคมเพราะกองทุนฯ มีอยู่ แต่การทำเรื่องขออนุมัติอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารซึ่งยังไม่ชัดเจน

คุณสุภาภรณ์ ชมชัย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

อยากสอบถามวัตถุประสงค์จากกองทุนฯ มีวิธีการอย่างไร

นายพงศ์ธร จันทรัศมี ผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

กองทุนสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อการพัฒนาสังคม ตั้งโดยคำสั่งหัวหน้าคสช. ฉบับที่ 11/2558 ออกมาตรการนี้เพื่อจัดการแก้ไขปัญหาสลากฯ เกินราคา ให้จัดสรรรายได้ 3% จากสลากกินแบ่งรัฐบาล ประมาณปีละพันกว่าล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์

1. สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันและดูแลผลกระทบจากการพนัน
2. รณรงค์ และพัฒนามาตรการในการป้องกันปัญหาการพนัน
3. เยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการพนัน
4. การนำไปแก้ไขปัญหาสลากฯ เกินราคา
5. สนับสนุนนโยบายรัฐบาล

ปัจจุบัน ยังติดขัดเรื่องระเบียบที่ยังไม่ชัดเจน ในส่วนของสำนักงานกองสลากกินแบ่งรัฐบาลยังมีงบประมาณอีกส่วนไว้สนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม หรือ CSR ประมาณ 1-2% อย่างเช่น กิจกรรมยูโรไม่พนัน ทางกรมสุขภาพจิตที่ทำสายด่วนหยุดพนันก็ใช้เงินส่วนนี้

<u>พญ.มธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต กล่าวต้อนรับและเปิดเวทีให้โจทย์ให้ผู้ร่วมประชุมได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหลายประเด็น</u>

<u>ในระยะสั้น เราจะนำวิธีการไปดำเนินต่ออย่างไร?</u>

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

ผศ.ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า มหาวิทยาลัยสงขลา วิทยาเขตปัตตานี

จากการพูดคุยเมื่อวาน ไม่ได้คาดหวังว่า สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจะสนับสนุนอย่างไรบ้าง แต่อยู่ในขั้นดำเนินการซึ่งคาดว่าจะเป็นไปได้ อยากขอสนับสนุนในเรื่องการดำเนินการ และมีขั้นตอน 3 ขั้นตอน

1. มีหน่วยงานเป็นคุณอำนวย เป็นศูนย์ประสานงานต่างๆ
    - มูลนิธิสาธารสุขแห่งชาติ ประสานงานทั้งหน่วยงานความรู้และหน่วยงานปฏิบัติในพื้นที่ เช่นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามคำสั่งคสช. ที่ 22/2558 และประสานกับหน่วยงานอื่น ซึ่งจะมี Application ที่จะช่วยประสานงานต่อ รวมถึงตำรวจปราบปราม ดูทั้งป้องกันและปราบปราม
    - กรมสุขภาพจิต มีหลักสูตรพัฒนาทักษะชีวิต(life skill) และนำมาประยุกต์เป็นหลักสูตร โดยอาจจะอาจจะทำร่องจากในเครือข่าย สร้างเป็นโมเดล เป็น Prototype

2. การตกผลึกแนวคิดต้านพนัน (Anti-gambling)
3. การสร้างเครือข่ายทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

อีกเรื่องที่มีความสำคัญคือ แต่ละหน่วยงานจะได้ผลประโยชน์ ผลงานอะไรบ้าง ซึ่งถ้าทำงานร่วมกันจะได้การจัดการการจัดระบบ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและกรมสุขภาพจิตจะมีเครือข่ายเพิ่ม เข้าถึงกลุ่มเด็กมหาวิทยาลัยมากขึ้น จากที่ดูจากสถิติสายด่วนหยุดพนันที่ไม่มีค่อยมีคนใช้บริการ และพัฒนาเป็นเกณฑ์ มาตรฐานรูปแบบแล้วนำไปเสนอต่อ สกอ. ทั้งระบบการปฏิบัติ การประเมิน และอาจขยายในกว้างสู่มหาวิทยาลัยเอกชน และการเสวนาครั้งนี้ได้เครือข่ายเยอะมากทุกภาคส่วนสามารถนำแนวคิดไปปฏิบัติได้

สำหรับการปฏิบัติในระยะสั้น ช่วงเดือนสิงหาคม มีกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ เป็นเหมือนการรับลูกค้าใหม่เข้าสู่กระบวนการ ซึ่งกระบวนการนี้คือ หลักสูตร Life skill ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย และหลักสูตรได้รับการสนับสนุนจากกรมสุขภาพจิต แต่ละมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ปรับและนำไปใช้ในการแต่ละกิจกรรม มีความเป็นไปได้ แต่จุดที่ต้องคิดคือมีระยะเวลาจำกัด เช่น Application มีระยะเวลาพอสำหรับการอบรมผู้ใช้หรือไม่

ในระยะกลาง ต้องมีหัวหน้าของนักเรียน และอาจารย์ ทำให้การดำเนินการดำเนินได้ ทั้งเรื่องปัญหาการพนัน รวมถึงปัญหาสังคมอื่นๆเพราะปัญหาการพนันเชื่อมโยงกับการค้ามนุษย์ ยาเสพติด อบายมุขทั้ง 9

ในระยะยาว มีการเสนอสกอ. โดยนำรูปแบบที่โครงการพัฒนาได้จริง เป็น KPI ของมหาวิทยาลัยเรื่องการต่อต้านพนัน เรื่องการเพิ่มทักษะชีวิต

พญ.มธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

เครื่องมือต่างๆ ที่พัฒนามาก็เพื่อให้อาจารย์หยิบนำไปใช้ และเริ่มทำตั้งแต่ปี 2550 ตอนนี้ ทางกรมสุขภาพจิตสั่งพิมพ์หนังสือหลักสูตรเรื่อง Life skill เพิ่มเพื่อให้ทันช่วงเดือนสิงหาคมและจะลงไปทำกิจกรรมให้ความรู้ในเดือนกรกฎาคมโดยจะขออาสาสมัครทั้งอาจารย์ และนักศึกษารุ่นพี่ที่จะเข้าร่วมจัดกิจกรรมและหลักสูตรการให้คำปรึกษา ได้นำมาทำเป็นTraining online แล้วในรูปแบบParticipant learningอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์จากกองกิจการนักศึกษา หรือนักศึกษาก็สามารถเรียนได้ ระหว่างเรียนจะมีแบบทดสอบ และมีใบประกาศนียบัตรให้ด้วย ทั้ง 2 ส่วนนี้จะนำไปเชื่อมกับส่วนนโยบาย มาตรฐาน KPI กับสกอ.ถ้าล้อเลียนกับเรื่องยาเสพติด ตั้งครรภ์ ที่มีการออกพ.ร.บ. เป็นกฎหมายเพื่อดึงเชื่อมโยงภาคส่วนต่างๆ ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลานาน 2-3 ปี อยากสอบถามกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนถึงความเป็นไปได้

ผศ.ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า มหาวิทยาลัยสงขลา วิทยาเขตปัตตานี

อธิบายเพิ่มเติมว่า กฎหมายในเรื่องนี้ อาจจะออกมาสนับสนุนการขับเคลื่อนเรื่องต้านพนันทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ในระยะสั้น อาจเป็นเรื่องการจัดโซนนิ่งรอบมหาวิทยาลัย ถ้าพบจะแจ้งข้อมูลได้ที่หน่วยงานใด อาจเป็นแกนนำ

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

นักศึกษาคอยเฝ้าระวัง ซึ่งจะใกล้ชิดได้มากกว่าผู้ใหญ่ โดยใช้ Application ประสานกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและวัยรุ่นในการจัดการต่อ ทำให้นักศึกษารู้สึกว่า ได้ช่วยเหลือสังคม รู้สึกเจ๋ง

คุณสุภาภรณ์ ชมชัย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในงานส่วนของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในฐานะที่เป็นเลขานุการ ตามคำสั่งคสช.ที่ 22 ในการประชุมชุดเล็กมีการพูดคุยถึงคำสั่งฯ ซึ่งแต่เดิม มีมาตรการป้องกันเด็กแว้นควบคุมสถานบริการรอบสถานศึกษาและมีข้อเสนอจะให้ครอบคลุมถึงเรื่องค้ามนุษย์ การพนันหรือไม่ ทางมติที่ประชุมเห็นด้วย และจะเสนอคณะกรรมการชุดใหญ่ เพื่อส่งต่อให้ทางครม. ในเรื่องกฎหมายน่าจะทำได้ ในส่วนของเครือข่ายก็มีการพูดคุยเรื่องที่จะมีเบอร์โทรศัพท์ Application หรือ ออนไลน์ให้สามารถรับเรื่องร่วมกัน หรือติดต่อที่ศูนย์กำกับติดตามผลการดำเนินงานตามคำสั่งที่ 22 นอกจากนี้ ขณะนี้มีการจัดทำโซนนิ่งบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษาทั้งระดับมหาวิทยาลัย อาชีวศึกษา มัธยมศึกษา และได้ขอมติครม. ทำเพิ่มในส่วนประถมศึกษาและให้กรมสรรพสามิตทำแผนที่ใกล้เคียงสถานศึกษามีร้านค้าอะไรบ้าง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปตรวจสอบ และกทม. ทำในทุก 50 เขต และถ้าอาจารย์รู้แหล่งที่มีปัญหาก็สามารถแจ้งมาทางสถานีตำรวจในพื้นที่ หรือทางกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่จะมีชุดเฉพาะกิจลงไปตรวจสอบ

คุณสุริยันต์ ถึงแสง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

จากคำสั่งของคสชที่ 22/2558 จัดระเบียบสังคมรอบสถานศึกษา มีคณะกรรมการในระดับจังหวัด โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน สถานศึกษาที่มีอธิการบดีเป็นคณะกรรมการ และส่วนราชการ สถานีตำรวจ กรมสรรพสามิตจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดโดยหลักเจ้าหน้าที่จะดูกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เรื่องการเปิด-ปิดตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ผู้ใช้บริการที่มีอายุต่ำกว่า 20 เข้าใช้บริการหรือไม่ มียาเสพติดหรือไม่ ซึ่งครอบคลุมอยู่แล้ว ในส่วนทางมหาวิทยาลัยก็มีการทำดำเนินการอยู่รวมกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งการสำรวจร้านเกม ร้านเหล้า หอพัก ทำเพิ่มได้โดยนำเรื่องการพนันเข้ามาสอดแทรกด้วย

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

พญ.มธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

การพนันต่างจากเรื่องแอลกอฮอล์ ที่มีขายมองเห็นได้ยิ่งปัจจุบันมาในรูปแบบการพนันออนไลน์ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของนักศึกษา ต้องหาอะไรที่ทันเด็กๆ จึงมีความคาดหวังกับ Application มาก มีการเฝ้าระวัง เตือน เชื่อมโยง และส่งต่อไปยังหน่วยงานต่างๆ

ผู้ประสานเรื่อง Application

ปัจจุบันเด็กอยู่ที่ไหนก็ได้ แค่มีอินเทอร์เน็ต การเฝ้าระวังจะไม่เหมือนเมื่อก่อน ความท้าทายของคนทำ คือทำอย่างไรให้คนมาใช้ Applicationจึงมีความท้าทายในเรื่องการโปรโมทในวงกว้าง และถ้าต้องเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ ยิ่งทำทั้งประเทศ ข้อดีคือใช้พื้นที่ของเว็บไซต์ต่างๆ ที่มีอยู่เดิมช่วยในการประชาสัมพันธ์ โดยอาจจะต้องช่วยสร้างแรงจูงใจ ติดhash tag

พญ.มธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

มองว่าเด็กๆ ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเข้าเว็บไซต์ราชการ อาจจะต้องมีงบประชาสัมพันธ์อีกส่วนหนึ่งหรือไม่

พ.ต.อ.วิรุตม์ ศิริสวัสดิบุตร อดีตที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการระบบตำรวจ สปช.

ปัญหาสังคมมีหลายมิติ และทุกเรื่องล้มเหลวท่ามกลางความสำเร็จของทุกหน่วยงาน ยาเสพติดมีความรุนแรงขึ้น มีตัวชี้วัดคือ ยาเสพติดราคาถูกลง หาได้ง่ายอบายมุขยังมีอยู่ ไม่ทราบเป้าหมายของการเสวนาในครั้งนี้มีขอบเขตแค่ไหน ปัจจุบันการพนันไม่เป็นรูปธรรมเหมือนแบบก่อน รูปแบบเปลี่ยนไป มีการรณรงค์ไปก็ไม่สำเร็จ ตัวเป้าหมายอยู่ที่เจ้ามือการพนัน ต้องจัดการเจ้ามือก่อน ถ้าไม่พูดถึงออนไลน์ บ่อนการพนันทุกที่จ่ายเงินตำรวจ ตำรวจมีข้อมูลรายละเอียดหมด ในเรื่องนี้ ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ข้อมูล อยู่ที่การปฏิบัติ สิ่งที่แปลกใจคือ ในผังปฏิบัติงาน ไม่มีสำนักงานตำรวจแห่งชาติเลย ในความเป็นจริง เงินของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลก็คือเงินที่มาจากการพนัน และเป้าหมายของสำนักงานกองสลากกินแบ่งรัฐบาลต้องมีเป้าหมายในการลดการขายเหมือนบุหรี่ ปัจจุบันมีถ่ายทอดการออกอากาศ เป็นผลเสีย กระตุ้นการพนัน กระตุ้นหวยใต้ดิน นำไปสู่การทุจริตของตำรวจ ซึ่งหวยใต้ดินไม่ใช่สิ่งที่ปราบยาก แต่เกิดจากการละเลย การแก้ปัญหาการพนันต้องจัดการที่เจ้ามือขนาดใหญ่ ต้องปฏิรูปตำรวจ มีการบังคับใช้กฎหมาย ถ้ามีปัญหาก็แก้ที่กฎหมาย น่าจะเชิญผู้ที่มีอำนาจมาร่วม เช่น ผบ.ตร. สำนักยุทธศาสตร์ฯ ตำรวจ ผู้การฯ ปราบปรามเทคโนโลยี ผู้กำกับฯ สวัสดิภาพเด็ก

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

คุณสุภาภรณ์ ชมชัยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เนื่องจากคำสั่งคสช. ที่ 22/2558 มีมาตรการ ถ้าเจ้าหน้าที่ปล่อยปละละเลย จะมีมาตรการเอาผิดเจ้าหน้าที่ ในฐานะเลขานุการของรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม เวลามีการรับแจ้งเหตุ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะแจ้งตำรวจในพื้นที่เป็นหน่วยงานแรก แต่เมื่อตำรวจปล่อยปละละเลย ชุดเฉพาะจะขอทำหน้าที่แทน เรื่องการสั่งปิด ในต่างจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดจะทำหนังสือออกเร็วมาก แต่ในกทม. บางทีต้องใช้เวลาเป็นเดือนๆ ในตอนนี้ได้รับคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีให้มีเครือข่ายตาสัปปะรดจึงเปิดการรับเรื่อง 24 ชั่วโมง

ผศ.ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า มหาวิทยาลัยสงขลา วิทยาเขตปัตตานี

ให้นักศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อน สร้างความมั่นใจให้นักศึกษาเมื่อแจ้งเหตุว่าจะปลอดภัยและได้ผล

พญ.มธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

สร้างระบบการส่งต่อ สร้างศักยภาพให้กับนักศึกษา สามารถดูแลตัวเอง ผู้อื่น และส่งต่อข้อมูลให้ภาครัฐ ถ้านักศึกษาเห็นเป้าหมายว่าเป็นอย่างไร เชื่อว่านักศึกษาจะทำจริงๆ เหมือนกับคล้ายงานค่ายที่ทุกคนทำด้วยจิตอาสา

คุณสุภาภรณ์ ชมชัย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ในส่วนของระบบการส่งต่อ ถ้าเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะรับตัวไปที่บ้านเด็ก เด็กแว้นจะเข้าสู่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งมีโครงการพัฒนาศักยภาพเชิงบวก ในส่วนกรมสุขภาพจิตที่มีทักษะชีวิตวัยรุ่น จึงอยากให้เป็นเครือข่ายร่วมกันในเรื่องระบบส่งต่อ และเด็กที่อยู่ในความดูแลของศูนย์ฝึกของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนก็อยากให้กรมสุขภาพจิตเข้ามาให้องค์ความรู้

คุณสรวิศ ศิริวรัลชัย NGO ด้านเด็ก

อยากสอบถามเรื่องการใช้ Applicationว่า มีความต้องการการใช้งานแบบใด เป็นหมาหรือตาสัปปะรด เราให้ความสำคัญกับกลุ่มใดในการโหลดใช้ ใครจะเป็นคนโหลดไปใช้ ผู้ทำงานหรือผู้ติดการพนัน หรือจะเป็นข้อมูลสำหรับองค์กรต่างๆ Application นี้มีอะไรเป็นจุดขาย โหลดฟรีรึเปล่า ผู้ที่ติดการพนันคงไม่มีเงิน ความรู้สึกอยากโหลด

พญ.มธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

เป็นเรื่องที่น่าคิด วัตถุประสงค์ของ Application นี้คืออะไร ใครคือคนใช้

เนตรธิรางค์ คะอูป มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (ทีมผลิตสื่อ)

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

Application เป็นเครื่องมือชิ้นหนึ่ง ต่อยอดมาจากสายด่วนของกรมสุขภาพจิตที่มีอยู่แล้ว แต่อาจไม่เป็นที่ถูกใจของกลุ่มผู้ใช้ คือผู้ที่ติดพนัน Application น่าจะเป็นช่องทาง เครื่องมือที่น่าจะเข้าถึงได้จากการได้ลงพื้นที่กับนักศึกษา ผู้ใช้น่าจะเป็นแกนนำของนักศึกษา ในเรื่องของ Application ผู้เชี่ยวชาญใครก็ทำได้ แต่จุดที่อยากเสนอ จะโปรโมท และจูงใจให้ผู้ใช้มาใช้เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเหมือนสายด่วนหยุดพนัน ก่อนที่จะคิดกันว่า Application ที่จะทำนี้มีหน้าที่อย่างไร อยากให้ช่วยแลกเปลี่ยนกัน ใน 3 ประเด็น เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ผลิตให้ไปคิดต่อ

1. เลือกผู้ใช้ให้ชัดเจน
2. รู้บริบทเอาไปใช้ที่ใด และเนื้อหา
3. รู้ใจเจ้าของเงิน กรมสุขภาพจิตว่ามีเป้าหมายอย่างไร สามารถเชื่อมโยงใครเข้าช่วยทำอะไรได้บ้าง

ในเรื่องจะมีอะไรใส่ใน Application ได้บ้างทั้ง Function, Feature ทางมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติมี Facebook เว็บไซต์ที่สามารถตรวจสอบผู้ใช้ได้ระดับหนึ่ง

คุณสุริยันต์ ถึงแสง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

เรื่องการรับแจ้งเหตุ จะมีกระบวนการหลังจากการรับแจ้งอย่างไร มีกรณีที่พบกับตัวเองเรื่องหมิ่นพระบรมเดชานุภาพเจอในอินเทอร์เนตเป็นภาพที่ไม่เหมาะสม จึงแจ้งไปหลายหน่วยงาน ทั้ง 191 กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและกองปราบปราม แต่แต่ละหน่วยงานก็ส่งกันไปส่งกันมา มองว่า คนที่ใช้ Application คือคนที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ถึงหยิบมาใช้ ส่วนเรื่องการให้คำปรึกษาอาจจะเป็นเรื่องรองๆ ลงมา

เรื่องการนำมติที่ประชุม หรือแนวปฏิบัติจะนำเข้าไปในเครือข่ายสถาบันการศึกษาได้อย่างไร อีกวิธีหนึ่งคือ ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) น่าจะเป็นการผลักดันให้สกอ. มีแนวทางอะไรออกมา โดยในปีนี้ มีอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นประธาน

เรื่องประเด็นPR ถ้ามีงบประมาณน่าจะแบ่งส่วนหนึ่งมา ตีตราให้คนที่ติดพนัน สร้างภาพลักษณ์คนติดพนันเป็นอาชญากรเหมือนเรื่องติดเหล้า ละเมิดลิขสิทธิ์ และผลักดันให้เกิดวันต่อต้านการพนันแห่งชาติได้มีกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดแรงกระทบต่อเยาวชน เป็นกระแสใหญ่

คุณสรวิศ ศิริวรัลชัย NGO ด้านเด็ก

Application ที่จะทำขึ้นนี้ตำรวจเข้าถึงหรือไม่ ตำรวจมีสิทธิ์ที่จะรู้ ID ของผู้ใช้หรือไม่ ผู้แจ้งมีความปลอดภัยมากแค่ไหน ประโยชน์คือมีผู้ให้คำปรึกษา 24 ชั่วโมง

การปกป้องคนแจ้ง ถ้าผู้ใช้เป็นนักศึกษาอาจจะสร้าง Application ให้เชื่อมไปสู่เว็บมหาวิทยาลัย ใช้ Username ของนักศึกษาซึ่งจะเชื่อมกับกองกิจการนักศึกษาได้ทุกคนสามารถใช้ได้ มีการรณรงค์ เชื่อมต่อได้หลายๆ หน่วยงานรวมถึง Facebook ด้วย

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

นายพงศ์ธร จันทรัศมี ผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน

Application เป็นเครื่องมือให้หน่วยงานต่างๆ มาทำงานบนฐานข้อมูลเดียวกัน มีเครื่องมือต่างๆ มาแลกเปลี่ยนกัน เช่น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สนใจเรื่อง Mapping สถานประกอบการ หรือจุดเสี่ยงรอบมหาวิทยาลัย สายด่วนสุขภาพจิต สนใจกลุ่มผู้ติดพนัน ซึ่งต้องคิดต่อมี Version 1, 2 หรืออาจจะมีเครื่องมืออื่นๆ อีก

พญ.มธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

การพัฒนา Application นี้ เพื่อหวังผลเรื่องการเฝ้าระวัง กระตุ้นกลไกการทำงานที่มีอยู่ ทั้งการป้องปราม แต่ต้องอยู่ในชั้นความลับ รวมถึงการส่งต่อ การเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบที่มีเยาวชนเป็นฐาน อยากถามต่อต้องเชื่อมต่อกับมหาลัยหรือไม่

อาจารย์พงศธร แก้วมณี มหาวิทยาลัยบูรพา

คิดว่าไม่ควรจะเชื่อมกับอะไรเลย และคนแจ้งเหตุควรจะทำได้ 2 ระบบ จะเป็นได้ทั้งสมาชิก Log in และคนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก อาจใช้เป็น Continue as guestทำให้ง่ายต่อการใช้ และเรื่องการจัดการข้อมูลต้องใช้เวลาคิดกันว่า ข้อมูลระดับไหนควรส่งไปที่ใคร อาจจะเป็นตามโซนพื้นที่ที่ดูแล และมีปลายทาง เช่น ระดับจังหวัด และมีระบบการดูแลทบทวน ทั้งเรื่องประสิทธิภาพในลงพื้นที่ มีการ feedback ข้อมูล ได้รับแจ้ง 100 เรื่อง ลงพื้นที่จริงเท่าไร จับกุมดำเนินคดีเท่าไร

อาจารย์ดร.ณัฐกร วิทิตานนท์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ขอยกตัวอย่าง Application ที่อาจนำมาประยุกต์กับ Application ที่กำลังคิดอยู่ได้คือ ที่เชียงรายมีปัญหาเรื่องหมอกควัน และมีปัญหาเรื่องการรับแจ้ง จึงความพยายามที่จะรวมศูนย์กลางแก้ไขปัญหา โดยให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาไปจัดทำ Application มีข้อดีคือ Application นี้ไม่ได้เชื่อมโยงกับคน ลิงค์กับดาวเทียม ไม่ต้องให้คนแจ้งมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบตลอดเวลา แต่มีข้อจำกัดที่ทำได้เฉพาะ Android โดย Application นี้เป็นประโยชน์ทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนทั่วไปที่จะได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อช่วยหลบเลี่ยงเส้นทาง ยังนึกไม่ออกเรื่องการที่มีคนแจ้งเข้าไป อย่างถ้าคนไม่ให้ความร่วมมือก็จะไม่มีข้อมูล

จากบริบทที่ไปศึกษาจากนักศึกษา 100 คน แนวโน้มเปลี่ยน ผู้ชายไม่ได้เล่นพนันที่โต๊ะพนันแล้ว เล่นออนไลน์ ซึ่งบริษัทไม่ได้ตั้งอยู่ที่ประเทศไทย จะรายงานได้อย่างไร เป็นข้อมูลที่จะจัดการได้อย่างไร

อาจารย์จุฑาลักษณ์ แสนโท มหาวิทยาลัยนครพนม

คิดว่า เรื่อง Application เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย อาจจะกับที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่มี 1330 และมีการอบรมอาสาสมัคร มีอพม.ทุกหมู่บ้าน โจทย์ท้าทาย คือนอกจากเรื่องอาสาสมัครแล้ว ทำอย่างให้นักศึกษาโหลดมาไว้ในมือถือ แล้วผู้ใช้จะได้อะไร แรงจูงใจของผู้ที่จะโหลดมาใช้

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

นายพงศ์ธร จันทรัศมี ผู้จัดการศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะเพื่อลดปัญหาจากการพนัน

นอกจากเรื่อง Application ยังจะมีเรื่องระบบกลไกการส่งต่อให้กับคณะกรรมการอบายมุขจังหวัด หรือการทำหลักสูตรให้นักศึกษารู้ทันการพนัน หรือเรื่องบทบาทสกอ. จะมีข้อเสนอแนะอะไรที่ให้สกอ. ต้องทำในทันที เพื่อจะได้ขับเคลื่อนต่อได้

ผศ.ดร.นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า มหาวิทยาลัยสงขลา วิทยาเขตปัตตานี

มองว่า สกอ.ขับเคลื่อนยาก แต่ไปที่ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยน่าเป็นไปได้มากกว่า ซึ่งทางกรมสุขภาพจิตอาจจะต้องเข้าไปร่วม

อาจารย์พงศธร แก้วมณี มหาวิทยาลัยบูรพา

หลายๆ เรื่องที่ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยมีมติ จะไม่รอประกาศจากสกอ. แต่ละมหาวิทยาลัยนำไปปรับปฏิบัติเลย และวิธีการที่จะสอดแทรกเข้าไปในหลักสูตร ง่ายที่สุดคือใส่ในวิชาศึกษาทั่วไป ถ้าเด็กทุกคนได้เรียน อาจารย์ให้นักเรียนทุกคนโหลด Application น่าจะพอทำได้ อยากจะเป็น 1 หน่วยกิต1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นวิชาผ่าน ไม่ผ่าน โดยนำหลักสูตรของกรมสุขภาพจิตเป็นประยุกต์ใช้

อาจารย์ณัฐกร เพิ่มเติมว่า ทปอ.ไม่ครบทุกมหาวิทยาลัย ไม่มีมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

พญ.มธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

ระบบการให้คำปรึกษา ในระดับประถมและมัธยมศึกษามีระบบช่วยเหลือดูแล แต่ในระดับมหาลัยเกินครึ่งต้องช่วยเหลือดูแลตัวเอง ต้องปรับตัว อยากจะขอหารือระบบให้คำปรึกษาในมหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนของอาจารย์ที่ปรึกษา ระบบเพื่อน หรือระบบสายด่วน

อาจารย์จุฑาลักษณ์ แสนโท มหาวิทยาลัยนครพนม

มีระบบในระดับคณะ ศิลปศาสตร์ มีห้องให้คำปรึกษาเป็นส่วนตัว บรรยากาศผ่อนคลาย แต่ยังไม่ได้เพิ่มเรื่องการพนัน จะมีเรื่องตั้งครรภ์ ไม่มาเรียน จากฝ่ายกิจการนักศึกษา ก็สนใจเรื่องการต้านพนันกำลังพัฒนาระบบให้เหมือนห้องให้รับคำปรึกษาในโรงพยาบาล อยากจะมีประวัตินักศึกษาที่เป็นความลับ กำลังพยายามสร้างระบบให้คำปรึกษา สร้างเพื่อนที่ปรึกษา

คุณสุริยันต์ ถึงแสง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ที่มหาวิทยาลัย มีระบบที่ปรึกษา 3 ระดับ

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

1. ที่ปรึกษาหอพักหนึ่งหอพักจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาหนึ่งท่าน ให้คำปรึกษาเรื่องการใช้ชีวิต ทุกๆ เรื่อง มีการจัดที่อ่านหนังสือชีวิต
2. ที่ปรึกษาวิชาการ แนะนำหลักสูตรวิชา อยู่ที่คณะ นักศึกษาทุกคนจะมีที่ปรึกษาวิชาการหนึ่งคน
3. งานแนะแนว มี 2-3 ท่าน ให้แนะนำทุกๆ เรื่อง เด่นเรื่อง love care สุขภาวะทางเพศ มีการให้คำปรึกษาในระบบออนไลน์ เพราะนักศึกษาอาย มีเรื่องท้องไม่พร้อม

มีการดูแลเชิงกายภาพ ตรวจหอพัก ทั้งเรื่องสิ่งเสพติด อบายมุข การพนัน หอพักสีขาว ส่วนหอพักรอบนอก มีกลไกการจัดระเบียบสังคม และมีกลไกของตัวนักศึกษาเอง มีการสร้างแกนนำ ในมหาวิทยาลัยไม่ได้เข้าร่วมโครงการ To be number one เพราะต้องเสียค่าสมัครต่อหัว 3600 บาท สกอ.มีนโยบายว่าน่าจะเข้าร่วมโครงการ

อาจารย์พงศธร แก้วมณี มหาวิทยาลัยบูรพา

เนื่องจากสกอ. เปลี่ยนเกณฑ์ประกันคุณภาพ ทำให้มหาวิทยาลัยมีการเปลี่ยนเรื่องหลักสูตร ต้องออกแบบเอง โดยในปี 1 เด็กจะต้องเรียนรู้ทักษะชีวิตในสังคมซึ่งยังไม่มีเรื่องการพนัน แต่สามารถใส่เข้าไปได้ง่าย แต่ถ้าเป็นคำสั่งจากสกอ. ให้มหาวิทยาลัยทำจะมีประสิทธิภาพ ตาม LO learning Outcome ของทางสกอ. อยากให้สกอ. ให้คำนิยามให้ชัดเจน

คุณสันติภาพ เตชะฤทธิ์ สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์

อยากแบ่งปันเรื่องงานให้คำปรึกษา มีข้อมูลจาก 3 มหาวิทยาลัยคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ที่พยายามหาเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา เหมือนนักจิตวิทยาให้คำปรึกษาประจำอยู่ที่กองกิจการนิสิต ที่คณะ มีศูนย์ให้คำปรึกษา มีสายด่วนและมีการรับสมัครนักจิตวิทยาคลินิก แต่ทำในระดับเริ่มต้น ยังไม่มีระบบส่งต่อที่ชัดเจน ส่วนงานแนะแนวให้คำปรึกษาน่าจะมีอยู่ทุกมหาวิทยาลัย

พญ.มธุรดา สุวรรณโพธิ์ ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต

อาจารย์มหาวิทยาลัยไม่ได้เป็นแค่อาจารย์อย่างเดียว แต่ดูแลเรื่องคุณภาพชีวิตด้วย เพราะนักศึกษามีหลายประเภท และอยากให้ทุกคนจบการศึกษาได้ตามที่หวัง อยู่รอดในสังคมภายนอก วันนี้เราได้ข้อสรุปหลายข้อ และมีงานที่จะต้องทำต่อ และข้อเสนอแนะต่างๆ ทางทีมงานจะนำไปดำเนินงานต่อ และขอขอบคุณทุกคน

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน
Information Center for Gambling Control Policy

สงวนลิขสิทธิ์ © 2559

โดย ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน (ICGP)

มิถุนายน พ.ศ. 2559

อนุญาตให้นำเนื้อหาในเอกสารนี้ไปใช้และเผยแพร่ โดยมิให้ผลิตซ้ำเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า รวมทั้งให้อ้างอิงแหล่งที่มาจากศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน (ICGP)

พิมพ์ที่ : กรุงเทพมหานคร,ประเทศไทย

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน (ICGP)
มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.)
1168 ซอยพหลโยริน 22 ถ.พหลโยริน
แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

: 0-2511-5855

: 0-2939-2122

: ICGP@THAINHF.ORG

: WWW.THAINHF.ORG/ICGP

: ICGCP

: @ICGP1

: ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะ
เพื่อลดปัญหาจากการพนัน

สนับสนุนโดย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)